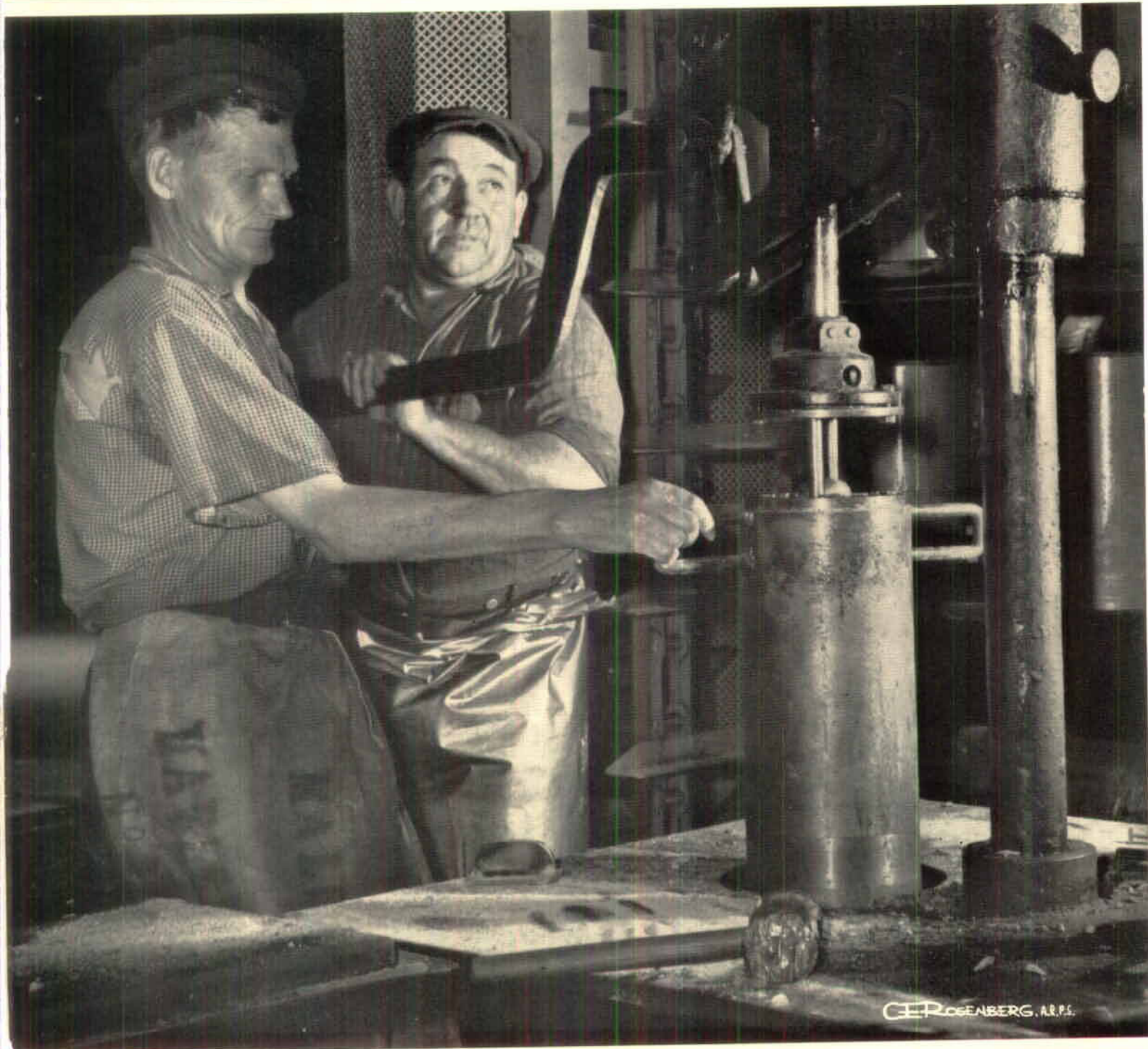

BRÄNNPUNKTEN

Arkivexemplar

GERGENBERG, A.B.S.

Årg. 11

Nr 3

September 1953

HÖGANÄSKONCERNENS PERSONALTIDNING

Årg. 11 Nr 3 Sept. 1953

Ansv. utgivare: P EG. GUMMESON

Huvudredaktör: B WALLGREN

Andre redaktörer: R KITTEL
R ENGBERG

Copyright

HÖGANÄS-BILLESOLMS AB, HÖGANÄS

UR INNEHÅLLET

Det nya Bjuv

Andra etappen - - med tonvikt på våtpressat — i Bjuvsverkens omdaning har slutförts 4

Lågränta — varför?

Anders Örne diskuterar räntefrågan än en gång 11

Borta bra men hemma bäst

Samarbetskommittéer på studiebesök och annat nytt från samarbetsfronten 15

Verkstadsskolans pojkar på lyckad studieresa

Läringsombudet Harald Gustafsson, Höganäs, om sina intryck från färden 21

Höganäs under 1900-talets första år

Tredje och sista avsnittet av ing. W Örtenholms uppmärksammade tidsskildring 24

Bland ester i väster

»Brännpunkten» intervjuar några vid Höganäsbolaget anställda med Tallinn, Haapsalu, Tartu som tidigare hemvist 29

Svenskt mästerskap i rodd

och annan sport på sidan 30

Nordvästskåningar i buss till »Värmeland du sköna»

Sign. H. H. från Gunnarstorp ger en livfull skildring av en semesterresa 32

»De 40 cyklisterna»

heter uppgiften i Problemspalten den här gången 33

Omslagsbilden: maskiner är som idrottsmän - - de blir fort oldboys. Den här pressen i Bjuv för eldfasta formtegel har »bara» tjugo ar på nacken och är stadd på avskrivning. Tack vare präktiga kompisarna Yngve Thell och Gunnar Larsson får bilden likväl illustrera artikeln »Det nya Bjuv» på s. 4.

Se'n vi sist

träffades i dessa spalter, har vi haft en prima värmebölja, det var alltså, som Ni förstår, före den för flertalet av koncernens anställda gemensamma semestern. Bøljan var så prima, att den oemotståndligt skvalpade in i våra fabriker och kontor — dock inte ned i gruvorna, där det året om är 10—12 graders temperatur. Puh, sa' man och torkade svetten från pannan. Och så undrade man så smått, om inte arbetsgivaren, klockarfar, skulle kunna göra något åt det tropiska klimatet. Så t.ex. läser vi i ett protokoll från ett sammanträde med samarbetskommittén vid Bjuvs fabriker, hurusom man därstädes »diskuterat värmeproblemet på slagaravdelningen vid hög yttertemperatur».

Ordföranden

redogjorde för möjliga åtgärder, men den bästa svalkan tycker vi den gode Evald åstadkom. Vi följer protokollet: »Herr Evald Johansson påpekade, att alla industrier har samma problem under perioder med hög yttertemperatur, och att det näppeligen går att få lägre temperatur inne än vad vi har ute. När arbetstiden för några år sedan ändrades, skedde detta för att möjliggöra bättre arbetstemperatur för slagarna under sommartiden. Denna arbetstid vill vi behålla, framhöll herr J., och vi får finna oss i värmen, men de utlovade förbättringarna är vi tacksamma för.»

Och så kom semestern,

och därmed var det slut på värmebøljan. En av våra goda vänner kom en dag under semestern och talade om, att han sålt sin radioapparat. Han ville inte ha den längre, sommarprogrammen var så dåliga, sa' han.

Oss emellan sagt:

Vi undrade, vad det var för fel på »Fallet Gregory», men fick till svar, att det inte var det programmet saken gällde. Det var en helt annan följetong, den som heter »Väderleksrapport», som hade kommit bågaren att rinna över i:et. Det exakta datum för detta överrinnande och därmed för radioapparatens avyttring var, då det 4711:e avsnittet av nämnda följetong började, som följer: »Det djupa lågtrycket väster om Irland rör sig långsamt åt öster. Tillhörande regnområde har blivit otåligt över den långsamma farten, lösgjort sig från lågtrycket och gett sig i väg på egen hand i raskt tempo mot svenska västkusten. Det beräknas därför nå denna redan i dag i stället för i morgon, som tidigare förutsetts.» Ja, vår gode vän sade sig inte kunna svara för att ordalydelsen var precis denna, men andemeningen var inte att ta miste på. Och så sålde han som sagt sin radio.

Syltkrukor,

det är vad de flesta människor kommer att tänka på, när de hör namnet Höganäs, enligt vad företagna undersökningar visar. Upplysningen att av Höganäsbolagets 3 000 anställda endast 16 sysslar med tillverkningen av syltkrukor möts ofta med förvåning. Nå, men vad gör alla de andra då? är en vanlig fråga i det sammanhanget. Många vet dock t.ex., att vi också bryter kol. Och så står ett besök på »syltkruksfabriken» eller i »kolgruvan» på önskeprogrammet för många tusen, som årligen besöker oss.

Det är en uppgift

i första hand för informationstjänsten inom företaget att länka över besökarnas uppmärksamhet också på andra delar av den mångskiftande verksamheten, så att den helhetsbild, som besökarna tar med sig hem, blir tillräckligt allsidig.

Detta är bakgrunden till en nyligen signerad omläggning av besöksverksamheten vid Höganäs gruva, dit huvuddelen av be-

Bidrag till nästa nummer av »Brännpunkten» måste vara Red. tillhanda
senast den 1 november 1953.

sökarströmmen liksom hittills kommer att ledas. Omläggningen hoppas vi skall vara klar, när nästa besökssäsong sätter in i början av nästa år. Om våra planer går i lås, vågar vi lova, att besökarna framdeles skall få god valuta för den slant, som besöket kostar.

Lönefrågor

skall ju i regel hållas utanför en personaltidnings spalter, har det sagts, och denna regel har vi väldigt noga försökt att respektera. En och annan principfråga har dock ibland dykt upp, och vi skulle faktiskt den här gången vilja ta upp ännu en sådan.

Det har nyligen hållits

en kongress gällande en stor grupp löntagare inom en viktig gren av svenskt näringsliv. En av talarna yttrade sig enligt tillgängligt referat på följande sätt: »Varför ska en tjänsteman, som kanske sitter vid en skrivmaskin värd 500 kronor, ha bättre sociala förmåner än den som exempelvis jobbar vid en maskin värd miljoner?»

Se, det var bestämt någonting nytt! Låt oss några ögonblick dröja vid den princip, som skymtar bakom frågeställningen, principen att göra de sociala förmånerna beroende av värdet på den maskin, som man arbetar vid. Det vore väl rättvisa det!

Men sedan man väl tjusats av denna framtidssyn, börjar eftertankens kranke blekhet infinna sig. Hur skall man t.ex. fastställa de sociala förmånerna för reparatörer, som måste reparera än den ena än den andra maskinen i olika prislägen? Det bleve väl för Bolagets vidkommande en rusning till den dyrbara Kniehebelpressen i Bjuv, dit reparatörerna skulle samlas som flugor kring en sockerbit.

Och tänk på den stackars chefen, vars enda arbetsmaskin kanske utgöres av en enkel blyertspenna. Han finge skaffa en äkta Parman Tetrafold reservoarpenna med guld-platina-iridium-palladium-spets allra minst för att ha chansen hyska sig till en halv dags semester.

Och tänk på alla dem som inte har några maskiner alls! De skulle väl över huvud taget inte få vara med i ruljangsen. Nä, det går bestämt inte på det sättet.

Men det sades

också andra ord på den där kongressen, förnuftiga ord, t.o.m. statsmannaord, ord som har adress till betydligt vidare kretsar än till kongressdeltagarna. Så t.ex. framhölls nödvändigheten av att vid löneförhandlingar i varje läge respektera det möjligas gräns och vikten av att genom oavlåtlig rationalisering ständigt flytta denna gräns vidare. Att rationaliseringen på detta sätt framhäves som ett gemensamt intresse är värdefullt, eftersom det hjälper till att avliva de vanföreställningar, som på många håll envist håller i sig. Man må därvid hoppas, att det hela inte bara stannar vid en läpparnas bekännelse, utan att den enskilde är beredd att helhjärtat acceptera rationaliseringstanken i praktiken. Strängt taget borde det inte vara så svårt: rationaliseringen innebär ju helt enkelt, att verksamheten inom ett företag skall bedrivas på ett mer och mer förnuftigt sätt. Ett av resultatet måste vara, att varor och tjänster skall bli bättre, billigare — helst bådadera på en gång, men i varje fall ettdera. Det är ju detta, som möjliggör en pålitlig välståndsökning sedd på längre sikt.

På två vägar

är det huvudsakligen, som den enskilde i ett företag har möjlighet att visa, att han i handling är villig att omsätta rationaliseringstanken. När det gäller den mera omfattande rationalisering, som det väsentligen ankommer på företagsledningen och dess rationaliseringsexperter att genomföra, så måste den enskilde acceptera de förändringar, som detta kan medföra för honom, även om dessa förändringar under ett övergångsstadium skulle vara förknippade med olägenheter. Det innebär t.ex. en viss påfrestning att vara tvungen ändra en arbetsmetod, som man varit inkörd i under flera

är, men om bara ändringen är rationell, dvs. förnuftig, så måste man finna sig däri.

Om man kan säga,

att det nyss nämnda i stort sett innebär ett passivt accepterande, så kräves det en desto större aktiv insats, när det är fråga om den mindre rationaliseringen, vardagsrationaliseringen, »finputsningen av produktionsapparaten», den aktivitet, som organisatoriskt är kanaliserad i företagsnämndernas förslagsverksamhet. Här har den enskilde verkligen numera en av »båda parter» välsignad, storartad möjlighet att efter måttet av sin förmåga bidra till en förbättrad eller förbilligad produktion.

Att i detta sammanhang tala om den mindre rationaliseringen är f.ö. oegentligt, eftersom ingenting säger, att den enskilde skall begränsa sina insatser till denna. Han kan tvärtom sikta hur högt som helst, och om insatserna är verkligt betydande, så blir den »ersättning», som upphovsmannen är berättigad till, också verkligt betydande.

Rationaliseringen,

som väsentligen avser den tekniska sidan av produktionsapparaten, måste emellertid

kompletteras med en oavslätlig strävan att förbättra förhållandena mellan de anställda inbördes, att åstadkomma en kordialisering, ett förhjärtligande av de mänskliga relationerna. Företagsnämnderna har som sin kanske viktigaste uppgift just att lära folk ett trevligt och hjärtligt umgänge på arbetsplatserna. De som lättvindigt avfärdar företagsnämnderna som något mer eller mindre värdelöst, något som man lika gärna kan undvara, de kan omöjligen ha besinnat denna uppgift.

Så behövs det

en anda av generositet hos de inom företaget verksamma, en leva-och-låta-levalmentalitet, som bromsar benägenheten att övervärdera den egna insatsen och som erkänner betydelsen också av andras insatser. Det brister åtskilligt härutinnan på alltför många håll, beroende, får man hoppas, framför allt på otillräckliga kunskaper om vad andra sysslar med. Men låt inte sådan okunnighet ge anledning till oöverlagt och nedsättande prat om andras insatser såsom oviktiga eller rent av obefintliga! Vi avslöjar ingen större hemlighet, när vi omförmäler, att slikt tal *har* förekommit.

ROLF G KITTEL:

DET NYA

Bjuv

Andra etappen: Vi pratar våtpressat.
Effektivitet i blomstrande inramning.
Bjuv ett paradys för »Truck-knuttar».
Matsal och badhus dröjer, men kommer.

Manöverbord till pressbråka

»Kom igen om fem år, ska vi prata våtpressat». Med de orden avslutade Eric Lindström sin vid det här laget två år gamla Brännpunktsartikel, rubricerad »Bjuv i stöpsleven», ett reportage, som var lagt med tonvikt på det torrpressade programmet. Men åren hann aldrig bli fem. Långt tidigare än beräknat kunde eldfaste överingenjören *Bengt Aggeryd* förkunna, att den våtpressade etappen i Bjuvsverkens omfattande modernisering hade blivit klar att presenteras.

Och stolt presenterar sig det nya Bjuv, Höganäsbolagets högborg för eldfast material. Många är sig likt sedan besöket för två år sedan. Många är nytt.

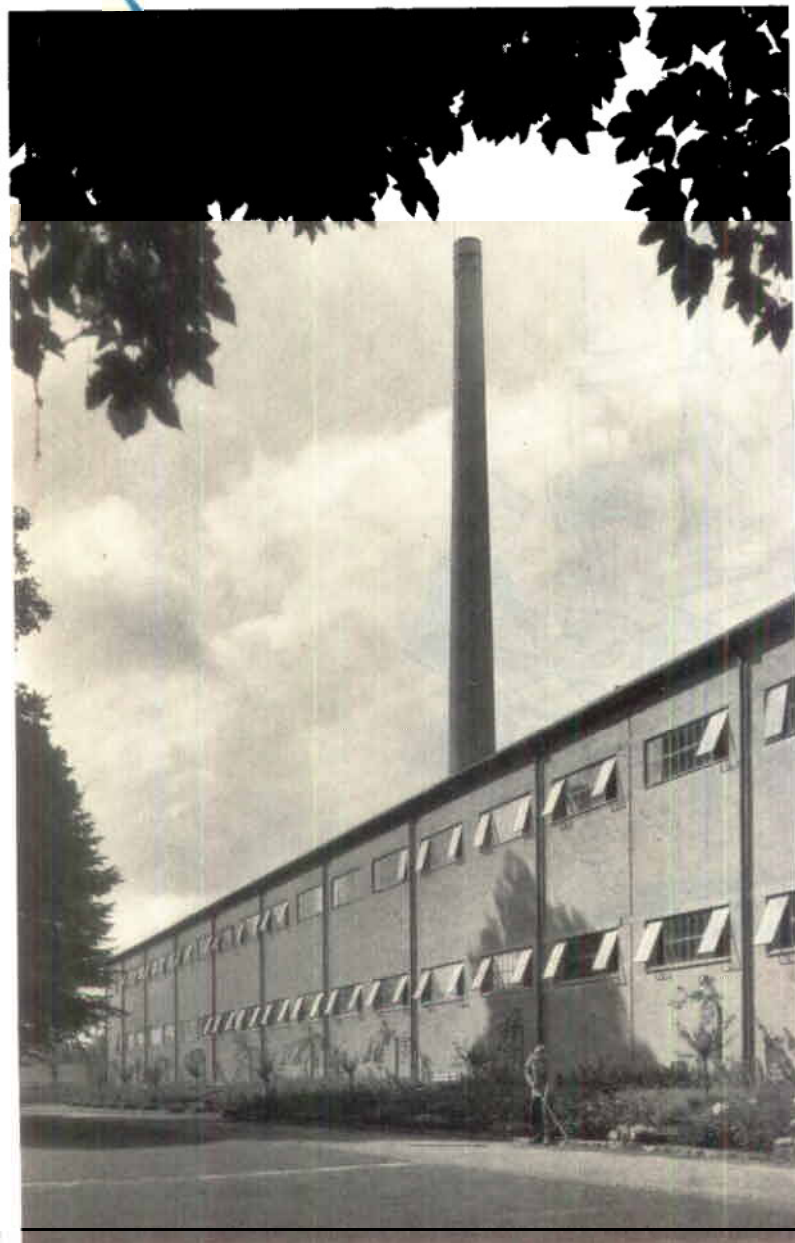
Ny är den mäktiga fabriksprofilens leende uppsyn. Blommors prunkande mängder skänker värme och glädje åt den strikta 120-meters-fasaden, som vetter mot Boserups-bäckens slingrande idyll — dvs. det som ännu finns kvar av detta urgamla vattendrag. Potentilla, tulpaner, lavendel, japanska körsbärsträd, otalet rosor turas om att under sina växlande blomstringstider bädda in fabriakens tegelmurar i sprakande färger. Idel blommor omgärdar portalen till stora presshallen.

Enar Gustafsson — arbetare vid manöverpulpet

Det nya Bjuv är en modern fabrik, detta kan man inte ta miste på. Ja, det är till den grad modernt, att Evald Johansson tar till en smula betänksamma tonfall, när han skaldar om alla maskinella inslag i miljön. Det är bara knappar och spakar och magiska ögon, som anslår melodin i den senaste

4

Nya fabriakens
120-meters-fasad

Direktör Edvin Olsson, överingenjör Bengt Aggeryd och driftsingenjör Lennart Sjöberg betraktar med glänsande blickar ett högeldfast specialtegel.

tegelbruksschlagern, tycks det honom. »Och bredvid står vi smått beklämda», säger Bjuvs egen skald.

När den där modernaste Bjuvsmelodin spelar upp, sitter bl.a. *Enar Gustafsson* vid batteriet, men han vill inte riktigt instämma i refrängen, att han skulle tillhöra de beklämdas skara.

Det är så klart, att allteftersom fabrikerna moderniseras, minskar också den manuella insatsen från oss arbetare. När jag började 1917, var vi tre man, som arbetade och slet dan i ända med att skära till tegelklytar. Det går ju hur lätt som helst på maskinell väg nu. Nej, nog är det ett himmelrike här nu mot för 35 år sedan, hävdar *Enar Gustafsson*.

Därmed må vara hur som helst, men att den del av den våtpressade processen, blandningen av råmaterielen, som *Enar Gustafsson* nu sköter, ter sig högst annorlunda nu mot under första världskriget, står klart. En tredje person skall få släppa till ett citat. Det blir denna gång direktör *Gummeson*, vars anförande om morgondagens industrier kan stämma in här i sammanhanget. *Enar Gustafsson* är en av dessa »tekniskt skolade arbetare, som från sin manöverpulp sköter det komplicerade maskineriet». Han står där nu vid kontrollbordets instrumenttavla och reglerar och dirigerar blandningsprocessen. Genom en spegel i taket kan han blicka ner i blandningshon, där de väldiga roterande knivarna bearbetar den grå, vattenglänsande lermassan, som sedan i en koncentrerad sträng pressas ut, skärs av och i efterpressen förvandlas till normaltegel — det är *KRONA* den här gången — som pigge långdistanslöparen *Karl-Erik Johansson* placerar på rätt köl, innan de slippriga stennarna med elevators hjälp vandrar till en våning högre upp.

Vi pratar våtpressat

Nå, det där var visst att trampa på lite för fort i ullstrumporna. Det gällde att prata våtpressat. För att skildra den våtpressade tillverkningsprocessen får vi allt rygga baklänges en bra bit. Ja, egentligen bör vi bege oss till gruvan, ty Bjuvslerorna, som hämtas upp ur Schakt III, är de väsentligaste råvarorna för alla eldfasta produkter i Bjuv. Vi skall nu följa ett våtpressat normaltegel från vaggan till slutlig fullkomlighet.

Smålänningen *Karl Frick* — importerad från Traryd till Bjuv tack vare bjuvsfödd hustru — transporterar som bäst lera till torkladan, och han berättar stolt, att hans gigantiska truck — »Hough Payloader» tituleras en slik doning — tar sina modiga 1 800 kg eller en dryg kubikmeter lera i taget. *Karl Frick* fyller, och *Folke Nilsson* tömmer i torkladan. Den senare håller en till synes rent vådlig fart, när han styr sin imponerande truck in i ladan och gasar på för fullt för att få ett rejält lass lera med sig på sin återfärd till krosshuset.

Här inledes nu materialets ensamma vandring, varvid det med hjälp av allsköns sinnrika transport- och tippanordningar krossas och siktas både en och två gånger, utan att en mänsklig hand behöver ingripa i händelseförloppet. Tre roterugnar

tar dessutom hand om Bjuvsleran, som efter detta heta och förädlade »reningsbad» kallas chamotte. Kontrollsyftet blir materialet, innan det hamnar i någon av de kraftigt tillmätta betongstrutarna, som vardera rymmer 200 ton.

Vi har nu återkommit till stora presshallen, vår ursprungliga utgångspunkt. Längs väggen bakom de tio kollergångarna åker ett par eldrivna vågvagnar. På den våtpressade sidan agerar *Evald Johansson* chaufför och avvägare, där han far i skytteltrafik mellan silouttagen och de malande kollergångarna, som han ständigt förser med nytt tilltugg. 1 000 kg går satsen på, så man kan inte klaga på aptiten. Fyra av de tio kollergångarna arbetar med våtpressat material, och över dessa har fryntlige *Carl Alm* tillsynen. Och inte nog därmed, han skall även passa siktarna, tätt uppe under takåsen.

I många former trivs det sköna

Blandningshon, som är av ny konstruktion och som därför kräver särskilt noggrann passning av trägne biodlaren *Elving Strandkvist*, utgör nästa etapp, och så är vi då tillbaka vid pressbråkan hos *Enar Gustafsson*, varefter det våtpressade materialet efterpressas till normaltegel *KRONA*. Men i många former trivs det sköna. Leran distribueras till många andra produktionsställen. Den kanske hamnar i en rörpress och danas till kanaltegel, eller i en trattpress för att stöpas till stiggötstegel eller kommer till slagaren *Eckard Berglund* för att bearbetas till »pansartegel».

— Vi kallar de här teglen vanligen för »flottestenar». De användes nämligen i pannorna på örlogsfartyg, förklarar *Eckard Berglund* och svingar sin slagareklubba. Det gäller att hålla

— Dit upp klättrar jag många gånger om dan för att kontrollera sikten, säger koller-gångsskötaren Carl Alm.

Värmen har Herman Johnsson gratis. Den kommer från tunnelugnarna och utnyttjas till torkorna, där han på 40 termometrar kontrollerar temperaturen.

Folke Nilsson grinar förnöjt mot solen, innan han sätter »spiken i boten» på sin 1800 kg Payloader.

Svarvaren, styrelseledamoten i Bjuvs IF, gymnastikledaren, Sellevi-basen, kyrkvården, avdelningssekreteraren, roteombudet Charles Dahl.

Sven Johansson är en av de personer, som inte kommer att bli direkt ledsna den dag, då en ny matsal blir klar vid Bjuvsverken.

Många kilometer järnvägsspår har Erik Persson lagt ut i sin dag. Förr hade Bolaget ett flertal egna lok i arbete, nu sköter SJ transporterna även inom fabriksområdet.

takten — 90 flottestenar per dag. Han är för övrigt en av dessa kommunalt hårt engagerade män, som man möter litet här och var i fabriken. Kommunalfullmäktige, tekniska nämnden, taxeringsnämnden står högst på listan över hans förtroendeuppdrag.

Stiggötstegel nämndes nyss. Vid en press tillverkar *Hilding Andersson* och *Ture Lindell* trattar för stiggötstegel. Här har vi ett litet exempel på vart man kan komma med ett rationellt ingrepp. Förr slogs dessa trattar för hand i två etapper av två man, varpå halsen och själva tratten måste sammanfogas. Två man kunde förr göra 17—18 st om dagen. Nu gör man i trattpressen 60 i timman. *Gottfrid Mattsson*, nu på Centralverkstaden i Höganäs, heter han, som konstruerade den enkla men effektiva maskinen på den tiden han var maskinmästare i Bjuv.

»Livlig trucktrafik»

Anslag med texten »Livlig trucktrafik» finns det här och var inom fabriken. Och det är befogat. Särskilt ofta ser man truckarna i »gathörnen» kring torkorna, där de snor runt, snabba och ettriga som terrier. Här i Bjuv mer än någon annanstans är tillverkningen uppbyggd kring begreppet truck. Det ligger en hel del i övering. Aggerys yttrande, att tegeltillverkning kan betraktas som en enda stor transportprocess. Att truckarna därvid drar tyngsta lasset kan då ingen ta miste på. I Bjuv finns tillsammans 10 elektriska och 16 bensindrivna truckar. »Truck-knuttar» är måhända en väl självsvåldig benämning på deras pålitliga förare, där de kör med millimeterprecision i kurvorna.

De kan sin sak de här gossarna, och att det går undan, när *Reinhold Franssén*, *Sune Reimers* eller *Gustaf Wernberg* sitter vid ratten, det kan ni skriva upp. Från hissarna kör de klytar för slagarna och färdigpressat tegel för torkorna, till hissarna kör de tegel, som stått sin avmätta tid i torkornas värmekammare. Där patrullerar *Herman Johnsson* — av gammal fin Bjuvsadel — obekymrad om värmen, runt sina torkor, och kontrollerar uppläsnings, kantning och så, givetvis, temperatur och fukthalt.

När teglet genomgått hälsosam svettningssprocedur i torkorna, är tiden kommen för sättning, ombesörjd av bl.a. kompisarna *Tore Johansson*, *bjuvsing sedan barnsben*, och *Einar Karlsson*, smålänning av rätta ullen. Och *Börje Nordstedt* får nu, när ordinarie brännmästaren *Johan Persson* som bäst sätter fyr under ugnarna i Riverton på andra sidan »Pölen», svara för att teglet genomgår tunnelugnarnas skärseld vid rätt brännings-temperatur.

Brännarna arbetar här i tre skift med två man i varje gäng. *Hilding* och *Waldemar Bengtsson* har parats ihop i ett lag. Medan *Hilding* passar ugnarna, forslar *Waldemar* de färdigbrända vagnarna med hjälp av en behändig skjuttruck ut över planen bort mot sorteringsladan. Skiftarbetet har sina goda sidor, anser *Waldemar Bengtsson*,

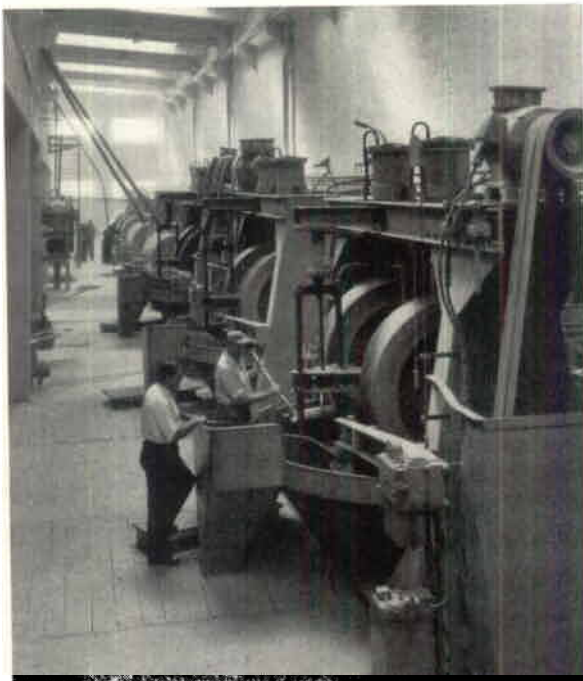
Med sekundsäker precision sköter elevatörerna transporten från de olika pressarna upp till torkorna en trappa upp och från torkornas svettbad ned igen till sättarnas brännvagnar

nu får han oftare tillfälle att mopeda upp till Arild, göra en tur med sin egenhändigt tillverkade båt och — i bästa fall — dra upp ett par rejäla torskar.

Så har då teglets vandring nått sin sista anhalt. Det sorteras och kontrolleras. *Albert Andersson* tillhör ett lag på 8 man, som sköter den viktiga sorteringen. Mycket har han hunnit med i ett omväxlande liv, och gruvdrift känner han både från Billesholm, Spetsbergen och Kimberley vid Kanadas Stillahavskust. Och skulle nu tegelmätare *Bertil Svensson* inte vara riktigt nöjd, där han kommer med sina mätdon, står både en planslipmaskin och en parallellslipmaskin redo att ge teglen de stipulerade millimetermått. Vid schackbordet känner sig annars *Bertil Svensson* som mest hem-

Tio kologångar ingår nu i Bjuvsverkens mäktiga kologångsbatteri. Av dem arbetar fyra med våtpressat material och sex med torrpessat: vid en av de senare står här förman *Henry Johansson* samt *Hjalmar Lindkvist*, kommunalpamp av första graden i Bjuv.

ma. I Bjuvs schackklubb är han eldsjäl, och mycket tack vare honom har klubben avancerat till div. I i NV Skåne-serien.

Några Bjuvsprofiler

Under ombyggnadsperioden har driftsingenjör *Lennart Sjöberg* haft en arbetsbörda, som minsann krävt sin man. Det har inte bara gällt att genomföra det omfattande nybygget programenligt — med allt vad därtill hör av telefonsamtal, diskussioner och trappspring. Han har också måst se till, att produktionen hela tiden löpt friktionsfritt. Nya problem har ständigt stått på dagordningen, och det är nog enkelt uttryckt just ingenting, som han inte har måst hinna med.

I periferin — det må nu vara i verkstad, på förråd, vid generatorer eller litet var stans på området — träffar man på andra män, som var och en på sitt sätt bidragit till att skapa det nya Bjuv, som möter oss i dag.

Här kommer t.ex. *Hilding Jönsson*. Han är förman för diverseavdelningen och som sådan givetvis den som alla frågar om allting. Han är ständigt på löpande — eller, för att vara exakt, rullande — fot för att övervaka transport av avfall, skötsel av planteringarna framför fabriken, reparation av lastbilarna, eller som nu för resonemang om en spårömläggning med specielle järnvägsexperten *Erik Persson*, mera känd som »stinsen» vid Bjuvsverken. Han har i sin dag lagt spår vid många av Bolagets fabriker och ser nu till, att alla järnvägsanläggningar inom området underhålls perfekt.

Vägg om vägg sitter i verkstaden två män, som bägge har betytt mycket för Bjuvs ungdoms fysiska fostran. I 25 år har *Charles Dahl* varit styrelsemedlem i Bjuvs IF, och som dess ordförande har han suttit i hela 15 år. *Charles Dahl* är en mångsysslande herre. På sin arbetsplats är han svarvare och tillika påhittig förslagsställare, på fritid är han det mesta och mer till. För en uppräknings skulle man behöva kulram för att följa med, eller vad sägs om förteckningen: ordförande i idrottsplatsstyrelsen, gymnastikledare sedan 30 år tillbaka, kyrkvärd, roteombud, ordförande i byggnadsnämnden och länenämnden, sekreterare i avdelning 48 m.m.

Grannen och förrådsföreståndaren *Gösta Lindkvist* har visserligen inte ännu hunnit ikläda sig lika många förtroendeuppdrag som *Charles Dahl*, men han är en av de stora inom Bjuvsidrotten. Detta må tas i dubbel bemärkelse. Med sina 185 cm är han en reslig man, och under hans mångåriga tid som fotbollsdomare har man rätt sällan dristat sig till att på honom tillämpa utropet »Ut med domaren».

Fredrik den Store av Preussen for för ett par hundra år sedan ofta omkring personligen och letade upp resliga rekryter till sin livvakt. Om man tar ett litet artistiskt hopp i tideräkningen, vilket fynd skulle inte brödratrion *Lindkvist* i Bjuv ha utgjort! Det är ynglingar, som står pall i blåsväder — både *Gösta* på förrådet, *Hjalmar* vid

Truckar, truckar, truckar — det är Bjuvs stora schlager. 26 truckar är i farten i Bjuv. »Truck-knuttarna» på bilden är *Reinhold Franssén* på väg till slagarna med klytar, *Gustaf Wernberg*, som i torkorna sätter in just pressat tegel, och längst bort *Sune Reimers*, som hämtar färdigtorkade produkter.

T.v.: Mer än tre dygn tar brännvagnarnas noggrant utmätta färd genom någon av de 100 meter långa tunnelugnarna, och därav vistas teglet ett halvt dygn i själva brännzonen med dess 1400-gradiga hetta. Gösta Hansson — längst bort — och Axel Torsén reglerar vid mätartavlor temperaturen. T.h.: Det här imponerande konferensbordet har först i många år stått i det s.k. Höganäs-rummet på Hotell Mollberg i Hälsingborg, innan det i renoverat skick placerades i Bjuvs ombyggda kontor. Runt det massiva ekbordet har en del av arbetsbefälet i Bjuv samlats för konferens. Fr.v.: Förmännen Henry Svensson och Elon Nilsson, verkmästare Einar Gustafsson, driftsingenjör Lennart Sjöberg, överingenjör Bengt Aggeryd samt förmännen Hilding Jönsson, Henry Johansson och Sven Lindkvist.

kollergångarna (kommunalnämndens ordförande m.m. i riklig omfattning) och yngsten Erik, som är stampare.

Då och nu

Vad heter förmännen på våtpressningsavdelningen i Bjuv? *Henning Andersson* säger de som studerat kyrkböckerna och personalförteckningen. *Blom* säger de som vet, vem det gäller. Bägge parter har hur rätt som helst. Han heter *Henning Andersson*, men ingen kallar honom för annat än *Blom*. Det hette för övrigt hans far, som var statare på Söderslätt, och farfar, som var skånsk husar. Ärevördig Bjuvsadel ansågs för en stund sedan *Herman Johnsson* tillhöra. Han delar denna värdighet med bl.a. *Henning Andersson-Blom*. De har, tillsammans ett garvat gäng bjuvsingar, följt utvecklingen vid Bjuv under de sista tre decennierna. Som i går minns de den tid i gamla 3:an, då två man hade att sätta en och en halv kammarugn på en dag. Det gick cirka 47 ton i en kammare. Påpekas bör, att handslaget formtegel då var en kuriositet, nu utgör det 50 %.

Men efter 1934 inträdde en ny tid. Sällan har några arbetsstudiemän varit så välkomna som *Einar Gustafsson*, nu verkmästare i Bjuv, och hans kolleger, då de under ledning av en viss arbetsstudieingenjör, *Edvin Olsson*, satte igång med det grundliga rationaliseringsprogram, som för resten inte är avslutat den dag, som i dag är! *Edvin Olsson* är i dag Höganäsbolagets produktionsdirektör. Utvecklingen vid Bjuvsverken har varit och är hans speciella skötebarn, han är mannen bakom det hela, såväl i stort som i smått, i den samfälliga strävan att skapa en perfekt fabrik.

Mycket har hunnit hända på de sista 20 åren. Vid promenaden i Bloms kölvatten förflyttas man decennier tillbaka i tiden. Man kan knappt ana, att utvecklingen gått så snabbt, när man jämför den moderna fabriken rymd och fasta linjer, med de äldre fabrikenas prång och dunkel. Bryggan mellan fabrik 2 och 3 är på sitt sätt typisk för

det Bjuv, som varit. Här kan inga truckar ila fram, hit får man skjuta fram lerlassen och utnyttja vändskivor i kurvorna, och både *Sven Johansson* och *Rudolf Strid* garanterar, att det är ett jobb som kräver sin man. *Rudolf Strid* har dock för sin del god vana vid slika transporter från mångårigt arbete i Gunnarstorps gruva.

Matsalröster

Fabrikssirenen ljuder, klockan är ½9, och det är dags för frukost. Till ett hörn av fabrik 3 söker sig ett gäng hungriga vänner. Det är gunnarstorparens *Strid*, billesholmarna *Oskar Olsson* och *Axel Palmqvist* samt hyllingebon *Manfred Fagerberg*. Ingen av dem hinner hem på dagens 30 minuters rast. Arbetstiden vid Bjuvsverken liknar den vid gruvdriften, 5.30—8.30, 9.00—14.00, inga sjusovare här inte! Här är det ingen tvekan om vad man vill föra till torgs. En modern matsal, där man kan få ett rejält mål mat till en rimlig penning, tycks vara det allmänna önskemålet. När man var i tagen, passade det också att påpeka, att badhuset med tiden blivit rätt antikt. Men känt är ju, att varken pengar till investeringar eller byggnadstillstånd kommer flygande som stekta sparvar i *Schlaraffenland*.

Direktör *Edvin Olsson* med sin nyss omvittrade speciella klockarkärlek till Bjuvsverken får ge svar på tal.

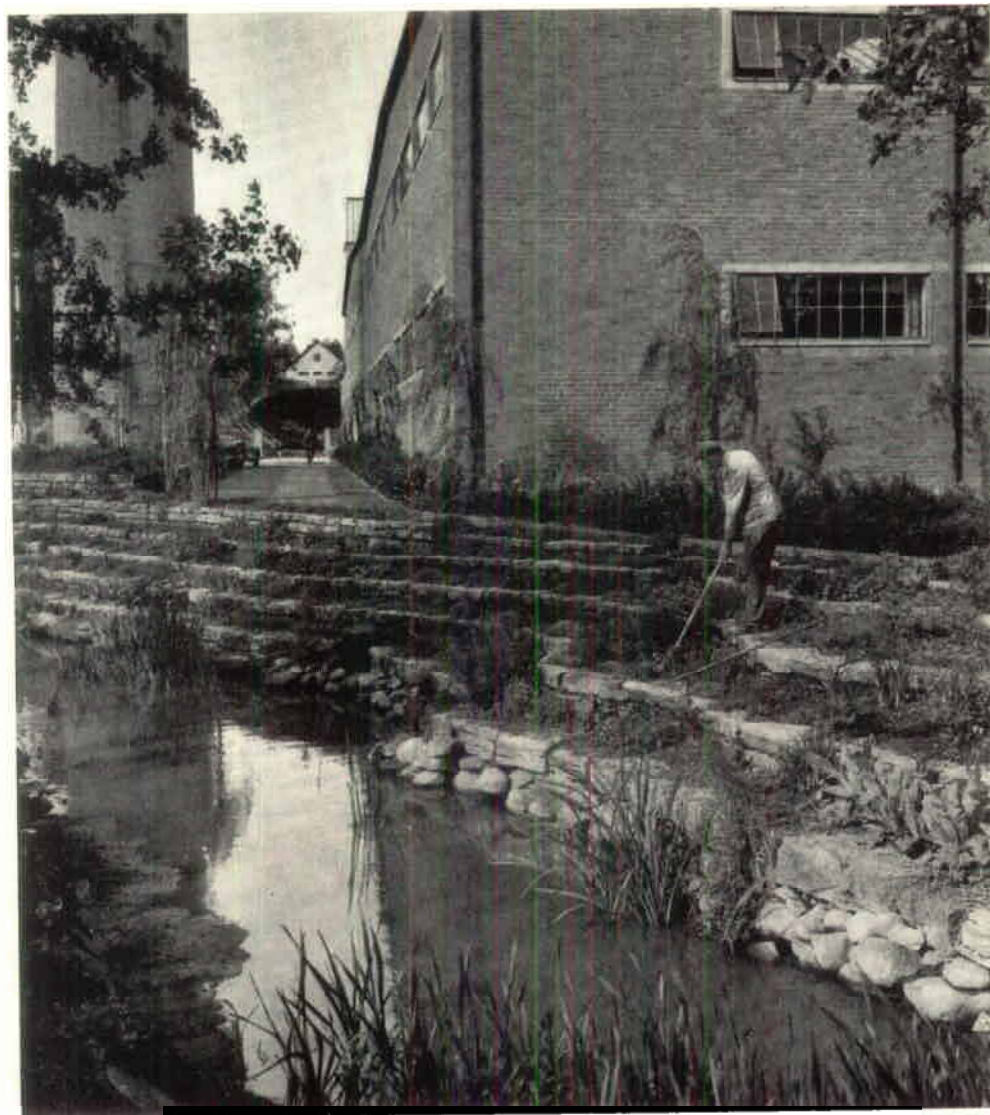
— Ett nytt badhus och en gemensam matsal är visserligen ett par av de saker, som står högt på listan över vad som skall ske i Bjuv, säger han, men moderna utrymmen för råvaror och nya lagerlokaler är minst lika viktiga. Samtidigt löses frågan om personalutrymmena, så att dessa kan anslutas till det nya kontoret, som enligt planerna skall byggas vid nya utfartsvägen till Storgatan.

— Kan det betraktas som en ny 5-årsplan?

— Det skulle man ju kunna säga.

Skall vi komma igen om fem år och prata Bjuv på nytt? Då kanske ännu en femårsplan är i stöpsleven.

Rolf Kistner

EVALD JOHANSSON

Plantering
vid Bjuvsverken

BRUKSIDYLL

*Nu blommar rosor utmed bruksfasaden,
som stilren krämar sig som aldrig förr.
En gammal barriär längs promenaden
är utbytt mot en vänlig, öppen dörr.
Två ålderstigna kåkar har gått hädan,
och allsköns träd och buskar följde med.
Snart är av sista grenen, sista brädan
blott högar av nysnickrad vinterved.*

*Ett skyddsrum ligger gömt i grönt och mylla,
men elskåpet står kvar på samma fläck.
Och på en nästan ändlös kalkstenshylla
gror ädel berberis och vintergäck.
Här vävas floras mattor och tapeter;
strålkastare står laddade med watt.
Och en fabrikskorsten på sjutti meter
har pryddligt stukits ner i en rabatt.*

*En hängpil vinkar ivrigt bort vid hörnet
och hasseln rätar sig i stram givakt.
Smällfeta nypon lyser ibland törnet,
och bäcken speglar tusen örters prakt.
Vem sa, att tegelbruk, chamotte och lera
ej går ihop med färger, klorofyll?
Nå ja, om något skulle kontrastera,
det är i alla fall en bruksidyll.*

ANDERS ÖRNE:

LÅGRÄNTA - VARFÖR?

Om mycket tvistar vi med varandra. Men det finns dock ting, som alla med vanligt genomsnittligt förstånd kan enas om även på det ekonomiska området, fastän detta är särskilt utsatt för meningsskiljaktigheter. När det gäller ett så vidlyftigt fält som ett helt folks försörjning, måste man räkna med otaliga intressen, som korsar varandra och drar åt olika håll. Och intressena, enklare uttryckt åsikterna, om vilket som är fördelaktigast för en själv eller för den grupp man tillhör, tar ofta ledningen över tänkandet och ger upphov till felaktiga slutsatser. Så småningom har det dock utkristalliserats vissa insikter och satsar, om vilka alla människor med normala själsförmögenheter måste enas.

Löntagare, dyrtid och rationaliseringsvinster

Praktiskt taget alla medger nu för tiden, att löntagarna har rätt, då de kräver högre ersättning för sitt arbete, när levnadskostnaderna stiger. De flesta erkänner också, att det ligger reson i att löntagarna får vara med om att dela den högre avkastning företagen kan uppnå genom förbättrade produktionsmetoder. Här kan dock höjningen av levnadsstandarden åstadkommas genom sänkning av prisnivån i stället för genom direkta lönehöjningar.

Ett företag vill på samma sätt som löntagarna öka sina inkomster, då dess »levnadskostnader» går i höjden. Därför är det naturligt, om priserna på de framställda produkterna höjes, då priset på råvaror och förbrukningsartiklar stiger eller då en lönehöjning åt de anställda måst genomföras utan motsvarande stegring av produktionens mängd och kvalitet. Resonligheten i denna strävan att höja varupriset vid stigande omkostnader är också tämligen allmänt erkänd. Till och med en sträng offentlig priskontroll under pågående krig måste foga sig och medge prishöjningar, som motiveras med höjda framställningskostnader för de olika varuslagen.

Om spannmålspriserna

Det finns även ett annat slag av prishöjningar på varor, om vilka det knappast råder någon större meningsstrid. Har exempelvis världsskörden ett år blivit klen samtidigt som förrådet av spannmål från tidigare år är ringa, så måste priset på spannmål höjas för att dels ge odlarna kompensation för de minskade inkomsterna, dels framkalla en minskad förbrukning, så att tillgången på varor räcker att täcka efterfrågan. Prishöjningen leder i detta fall också till att odlingen av vissa sädes-

slag ökas, varigenom tillgången ett följande år blir större.

Allt detta är nu för tiden erkänt av alla människor med normal fattningsförmåga. Förr i tiden, närmare bestämt fram till början av andra världskriget, var man också på det klara med att samma regler måste tillämpas på lånemarknaden som på varumarknaden. Nu har uppfattningen här i landet blivit en helt annan. Priset på pengar, som lånas för att främja produktionen och varuomsättningen, skall nu enligt den nya uppfattningen alltid vara lågt, oberoende av tillgång och efterfrågan på penningmedel, som är användbara för ändamålet, dvs. sparpengar.

Alla priser får stiga — utom räntan

Löner, varupriser, järnvägs-, spårvägs- och bussbiljetter — allt får stiga, utom priset, dvs. räntan, på de pengar, som enskilda, bolag, föreningar, kommunerna och staten behöver låna för att bygga hus, köpa maskiner, anlägga kraftstationer och ledningar — med ett ord för att skaffa sig realkapital, hjälpmedel åt produktionen och det sociala framstegsarbetet.

Länge trodde man sig kunna sätta lagen om tillgång och efterfrågan på detta viktiga område ur spel genom att fabricera nya betalningsmedel, som inte svarade mot verkliga prestationer för samhällets bästa. Man tryckte i riksbanken nya sedlar och köpte för dem värdepapper, som tidigare hade utfärdats av staten och vissa andra och som hade sålts till allmänheten, till företag och banker. Genom detta förfarande stegrades ständigt mängden av utelöpande sedlar och framkallades en stigande efterfrågan på varor och andra nyttigheter — med resultat att prisnivån gick i höjden med väldig hastighet.

Kreditransonering i stället för räntehöjning

När det till sist stod klart för de styrande, som på grund av vissa uppreklamerade teorier slagit in på denna väg, att tillvägagångssättet måste komma att ruinera landet, ville man inte ändra räntepolitiken utan bestämde sig i stället för att ransonera krediterna till industri, handel och jordbruk samt till kommunerna efter ett slags behovsprövning.

Med fri räntesättning gäller ju, att den, som kan bjuda fullgod säkerhet för ett lån, skall få de pengar han anser sig behöva, dock endast till en ränta, som betingas av tillgången på utlåningsbara medel. Nu har man alltså gått den helt motsatta vägen.

Kreditanstalterna — banker, sparbanker, fonder,

försäkringsföretag etc. — är förbjudna att ta en ränta, som betingas av tillgången på pengar. I stället skall de pröva behovet av varje lån och av alla krafter hålla vissa kreditbehov i schack, så att säga svältföda dem. Om kommunen A eller kraftbolaget B kommer och vill låna, är det för övrigt inte nog med att fastställa, att ett behov av lånet föreligger. Angelägenhetsgraden av behovet skall också vägas mot angelägenheten av andra lån, som anmälts av C, D, E och F hela alfabetet igenom. Vad den lånesökande, som bäst känner saken, själv anser har ringa eller ingen betydelse för avgörandet.

Vid all sådan ransonering kommer självklart ett visst godtycke hos de prövande myndigheterna och utlåningsinstituterna att vara ofrånkomligt. Detta konstaterande innebär ingen som helst beskyllning för mannamån. Det är endast naturligt, att en central instans inte har möjlighet att pröva hjärtan och njurar hos rikets alla aspiranter på lån, hur samvetsgranna de bestämmande personerna än är.

För inte så längesedan ansåg sig Sveriges spannmålsodlare behöva en väldig förhöjning av priset på sin vara, för att de skulle fortsätta att frambringe det grundläggande födoämnet, brödsäd, åt svenska folket. Den gången protesterade inte, så vitt känt är, en enda av den bundna lågräntans profeter. Tvärtom ställde sig flera av de största bland dem bakom kravet och hjälpte till att bifalla prishöjningen. Det ansågs nödvändigt och ofrånkomligt att besluta prishöjningen på spannmålen för att trygga en tillräckligt stor odling. Något annat skäl ansågs inte behövas. Men om en lantman anser sig ovillkorligen behöva ett lån på sin gård för att göra odlingen mera effektiv och enligt sina egna beräkningar öka avkastningen, även om en något högre ränta begäres för lånet, så får han nu i många fall ett obevekligt nej, därest pengar inte står att få till den fastställda maximi-

räntan, 3,5 procent. Skulle pengar kunna skaffas för 4 procent, kommer ett lån på 4 000 kr. att kosta honom hela 20 kr. mer om året, än om pengar stode till buds för den nuvarande räntan. Avser lånet anskaffning av en maskin, som spar 50 arbetstimmar per år, så är det uppenbarligen en god affär att låna till maskinen för en merutgift av 20 kr. om året. Kanske han rent av kan tjäna mera enbart på att ta ett lån och betala maskinen kontant än att ta den på avbetalning.

Spararnas »uppmuntran» — skattehöjning i stället för räntehöjning

Att de grupper av vårt folk — de finns inom alla samhällslager — som genom insättning i sparinstitut av olika slag producerar medel för utlåning till de lånebehövande, också de kunde behöva en liten uppmuntran i form av räntehöjning på sparslantarna, har inte fallit de på området bestämmande in. Det anses tydligen på detta håll nästan oanständigt av spararna att kräva en smula högre ersättning för den omätligt värdefulla tjänst de gör samhället genom att skaffa pengar för att påskynda den ekonomiska och sociala utvecklingen. I stället anses det högst naturligt att »uppmuntra» dem till fortsatta ansträngningar genom ökade skatter, så snart sparmedlen och ränteavkastningen på dessa stiger över vissa rätt snäva gränser.

Produktionen av sparmedel har gått i långsammare takt än tillväxten av de behov, som kräver att tillgodoses med sparmedel. Prisnivån har på grund av den långvariga vanvården av penningvärdet stigit till två eller tre gånger förkrignivån. Att det då behövs större lån, alltså mer sparpengar, för anskaffning av varaktiga nyttigheter än tidigare, är lika naturligt som att det kräves ökade inkomster för att köpa mat och kläder efter den allmänna prishöjningen. Detta borde sålunda inses utan vidare, men det förefaller, som om denna insikt ännu inte lyckats tränga riktigt in i lågräntepolitikernas själar.

1945 års räntesänkning hjälpte inte de bostadsbehövande

Tidigare har i denna tidskrift påpekats, att resultatet av den maximerade räntan har blivit

en prishöjning av mycket större mått än den av kriget förorsakade. De som 1945 påstod sig vilja hjälpa de bostadsbehövande genom den då företagna räntesänkningen, har fått en för andra människor dyrbar lektion genom vad som sedan hänt. Byggnadskostnaderna har stigit enormt, och följaktligen har räntebördan absolut taget ökat för alla byggare, trots den lägre procenten på varje lånt krona. Även kommunerna och staten har råkat ut för samma fenomen, eftersom de måste låna mer nu än tidigare för att tillgodose samma ändamål som tidigare.

Varför lågränta — en gissning

Det är alltid en svår sak att skaffa sig klarhet över de innersta motiv, som lett de styrande och beslutande i deras åtgärder. När det gäller den här antydda ståndpunkten i räntefrågan, är det nästan omöjligt att fånga dessa motiv. Vad som sagts offentligt är mestadels alldeles ohållbart. Till en början påstods det, att en räntehöjning skulle gynna de rika på de fattigas bekostnad. Denna dåraktighet har tidigare belysts i »Brännpunkten». Den synes nu vara avskriven som agitationsmedel. Att man skulle ha gjort de bostadsbehövande någon tjänst genom att hålla räntan under den naturliga nivån, torde inte heller kunna vidhållas.

Vad är det då, som ligger bakom den hittills förda räntepolitiken? Om jag får våga en gissning, är det följande. De som skött penningpolitiken i vårt land och en rad andra länder under den ömtåliga efterkrigstiden, är anhängare av den s.k. planhushållningen, dvs. av ett ekonomiskt samhällsliv, som styrs genom allehanda statsregleringar. Nu är det väl ingenting som i praktiken är mera motbudande för majoriteten inom de västerländska folken än att staten, vilket i

praktiken vill säga allehanda oansvariga kommissioner, med hjälp av strafflagen och polismakten skall lägga sig i den enskildes livsföring och arten av hans sysselsättning.

Det går inte för en planhushållningsfrämling att komma ut till allmänheten för att värva anhängare med en ärligt framlagd skildring av hur planhushållningen kommer att se ut i praktiken. Med en sådan skildring skulle han inte kunna uppbringa någon entusiasm. Arbetarna skulle i varje fall inte lockas av ett system, som, när det nått någon högre grad av fulländning, skulle göra fackorganisationerna till statsorgan, som måste ta order av en skara mer eller mindre sakkunniga ämbets- och tjänstemän. Endast om man, såsom det var under de båda världskrigens hårda år, kan hänvisa till en tvingande nödvändighet att lägga folkhushållet under statens och dess kommissioners tvångsvälde, fördrar allmänheten en sådan ordning. Är det kanske så, att man genom den förda penningpolitiken avser att skapa en konstgjord situation, där statsregleringar kan motiveras med samma hårda nödvändighet som under krig — nödvändigheten att uppehålla jämvikten mellan tillgång och efterfrågan, mellan produktionskostnader och konsumtionsmöjlighet?

Ja, vad skall man tro? Anhängarna av den s.k. lågräntepolitiken har ständigt undandragit sig att ingå på en allsidig sakdebatt. De har i huvudsak nöjt sig med att hänvisa till en enda sak, hyreskostnaden, precis som om denna kunde ses som en isolerad fråga i hela det stora ekonomiska sammanhanget, där varje åtgärd griper in på de mest skilda områden. Så mycket står väl ändå fast, att det idealsamhälle vi i vår ungdomliga entusiasm en gång drömde om, inte var ett samhälle, där tvånget och byråkratiens maktfullkomlighet skulle vara det bärande elementet.

Morgondagens gruva

Den amerikanske gruvarbetaren av i morgon sköter sitt jobb genom tryckknappskontroll från hemmets lugna vrå.

(Efter »Coal», den engelska Kolstyrelsens tidning)

INTERVJULOTTERIET:

Brännare Johan Sjöland, Lomma

Då intervjulotten föll på brännare *Johan Sjöland* vid AB Slipmaterial-Naxos i Lomma, gick tankarna osökt till en annan person med samma namn, vilken för några år sedan gjorde sig beryktad som en av landets största bondfångare. Vårt intervjuobjekt förnekar emellertid varje släktskap med denne.

Namnet Sjöland fick han för övrigt, då han var värvad vid Skånska Dragonregementet i Ystad. Han är född Larsson, och hans vagga stod i Höör. Med födelseår 1887 är Sjöland alltså en 66-års man, och han bär sina år med heder.

Efter slutad skolutbildning, vilken han på grund av faderns anställning på olika platser inom jordbruket fick i Stehag, Kasteberga, Lund och i Höör, började Johan i unga år »tjäna bonne». Efter fem år hos olika lantbrukare hade han dock fått nog därav och tog värvning vid »dragonerna». Under fyra års militärtjänst avancerade Sjöland till distinktionskorpral (nuvarande furirsgrad) och genomgick underofficersskola.

Från militärlivet lever endast de glada minnena kvar. Tydligt var Sjöland en friskus, och att under skvadronens många utflykter vintertid som morgondopp rulla runt i snödrivorna utan en tråd på kroppen uppskattade han högt och rent.

Hans kärlek till hästar är förklarlig. Ni skulle sett 62:an på sjunde (sjunde skvadron), sa' Sjöland. Och hela ansiktet var ett enda smil, när han berättade följande episod.

- Under en manöver blev jag omringad av 6-7 livgardister, som sa' åt mej, att jag var tillfångatagen. Ja, då får ni väl ta mej, sa' jag, och

lät 62:an så lätt känna sporrarna. Och så bar det iväg över gårdesgårdar och stättor. Gardisterna hade ingen chans att följa mig, så någon fångenskap blev det inte för min del den gången.

Efter kontraktstidens utgång lämnade Sjöland det militära. Av flera olika anställningar var sysslan som kusk på ridhuset i Halmstad den som lämnat kvar de ljusaste minnena. Under första världskriget var han mobiliserad en längre tid. 1917 begav sig Sjöland över Sundet. I Danmark sysslade han med byggnadsarbete, järnvägsbygge och även torvupptagning.

Så tog kriget slut, och Sjöland återvände till Sverige och fick det ena kortvariga arbetet efter det andra på olika platser under den lågkonjunktur, som då gjorde sig kännbar. Till Tegelbruket i Lund kom han 1925, och fyra år senare fick han anställning vid Tegelbruket i Lomma. Sedan 1941 är han brännare vid Naxos.

Med denna syssla finner Sjöland sig tillfreds. Tre km väg från egen fastighet i Lilla Lomma är en bagatell för den spänstige mannen, som flyger fram på sin cykel som en yngling. Frun i huset åker dagligen till Malmö, där hon har arbete vid Dux Madrassfabrik. Maken får således inte dra sig för att hjälpa till med husliga sysslor. Trädgården, där vindruvorna hänger i vackra klasar på solsidan mot husväggen och där persikoträdet även trivs, tar också hans tid i anspråk. Dessutom skall han hinna med att se till sitt hönseri. Blir det tid över, fördriver han denna med en bok i handen, och radion hjälper också till att giva avkoppling under årets mörka kvällar. G. A.

Kissemissen gillar inte alls att inför kameran posera i Johan Sjölands famn, där den dock enligt uppgift annars trivs alldeles förträffligt.

Borta bra men hemma bäst...

SAMARBETSKOMMITTÉER PÅ STUDIEBESÖK

Orderingången för Bolagets olika produkter är mycket skiftande. På den byggnadskeramiska sektorn ter sig framtiden rätt ljus, men för kol och eldfasta produkter är orderingången nog så trög. De före julen 1952 varslade permitteringarna har delvis måst verkställas. De berörde främst pensionärer i Höganäs, som var kvar i tjänst och som nu under sommaren avgick med pension. Genom normal personalavgång och utebliven nyrekrytering har arbetsstyrkan vid gruvorna under årets fyra första månader minskat med 150 man. Vid Slipmaterial-Naxos har försäljningen av keramiskt bundna slipskivor avtagit, medan de fenoplastbundna väl hävdade sig i konkurrensen. Flera samarbetskommittéer har kombinerat sina sammanträden med intressanta studiebesök vid andra verk eller utomstående företag. »Höganäsjournalen 1952», som premiärkördes på bolagsstämman, har under sommaren visats för en hel del kommittéer.

En lördagsförmiddag i juni samlades Schakt Gustaf Adolfs samarbetskommitté i Gunnarstorp. Under jord studerades bergförankringen i Ottarpsorten. Är man sedan år tillbaka van att se rader med stämper som skydd, finner man kanske vid sin första bekantskap med takbultarna dessa inte lika förtroendeingivande, var nog uppfattningen i gemen bland gruvkarlarna från Höganäs. Men bergförankringen vinner snart full tillit, när man ser det goda resultatet och de fördelar, som erhålles genom att på detta smidiga sätt förankra tak och väggar. Gruvkarlar från Gunnarstorp bekräftade detta för sina gästande kolleger.

Här må inflikas att det var en misräkning för nämnden i Gunnarstorp, att den i sin helhet inte blev aviserad om besöket. När nu tillfälle gavs, hade man gärna velat skapa ökad kontakt med arbetskamraterna i Höganäs. Påpekandet, som kommer från Henning Henningsson, kan tjäna som ett kom-i-håg för framtida arrangörer av liknande studiebesök.

Det var en av de få verkligt heta somrardagarna, som samarbetskommittén vid Tegel- och Murbruksfabrikerna i Höganäs hade råkat välja för sitt studiebesök vid Bjuvsverkens högmoderna anläggningar. Efter rundvandringen bänkade man sig kring det anrika konferensbordets massiva ekskiva. Övering. Bengt Aggeryd berättade om bakgrunden till de just då meddelade permitteringarna i Höganäs. De berörde omkring 25 man och då främst i tjänst kvarvarande pensionärer. Vid årets början hade man — snålt räknat — trott, att det under första halvåret skulle finnas avsättning för 22 000 ton eldfast Höganäs-tegel, men inkomna order hade bara omfattat 15 000 ton. När det gäller de aktuella

permitteringarna, måste man se Höganäs som en enhet och kunna bedöma nödvändiga förflyttningar från den utgångspunkten.

*Samarbets-
verksamheten*

På försommaren besökte Schakt Gustaf Adolfs samarbetskommitté Gunnarstorps gruva och studerade då främst bergförankringen. Här har man just kommit upp ur gruvan.

I början av april kunde övering. Ake Frölich glädja Järnsvampsverkets och Järnpulververkets gemensamma kommitté med meddelandet, att efterfrågan på järnsvamp var mycket god. Han var försiktig — och klok — nog att inte sia om hur länge detta förhållande skulle råda. Konjunkturerna på denna marknad fluktuerar nämligen våldsamt, och redan i juni var han tvungen framhålla, att situationen för dagen var långt ifrån lika gynnsam.

Herr Rudolf Olsson fick berätta om orsakerna till omsvängningen samt hur försäljaren ser på framtiden. Det utländska tackjärnet har gått ned betydligt i pris. Att sälja järnsvamp har mer och mer övergått till att bli en prisfråga. På den euro-

peiska svetspulvermarknaden har vi fått allt kraftigare konkurrens, främst av tyskarna. Rivertonverkets start kommer givetvis att medföra, att avropen från USA minskas ganska betydligt.

Från och med nästa sammanträde kommer denna samarbetskommitté att sammanslås med Smältverkets kommitté och bestå av en driftsingenjör, en förman och tre arbetare från var och en av de tre fabrikena inom den Metallurgiska avdelningen, och ordförandeklubban kommer då att vila i övering. Yngve Wahlbergs hand.

Vid *Transportkontorets* senaste sammanträde framfördes dussinet förslag — i en del fall får de väl närmast tolkas som anmärkningar. Gunnar Persson var flitigt i elden och anmärkte på en dålig väg vid Skromberga och dåliga haspar på lådvagnar samt slutligen på att ovan personal tjänstgör som traversskötare i verkstaden vid lastning av gruvvagnar. Axel Olsson påtalade den risk för sammanstötning mellan lok och truckar, som uppkommer vid övergången mot Murbruksfabriken på grund av att valvtegel placeras där. Han anmärkte vidare på att vagnar släpps lösa från fabrik VIII. Vid lastning i hamnen hade Karl Jönsson råkat ut för dåliga klinkerbuntar, och Robert Persson önskade för sin del bättre häckar för lastning av syrafast tegel från Skromberga. När slutligen Axel Olsson också efterlyst en lämplig bod för järnvägs-lastarnas material, hade ordf., ing. C E Walldow, fått en respektabel hög spörsmål att utreda.

Vid *Bjuvs gruv*s sammanträde i maj redogjorde övering. Magnus Smedberg för produktionen av stenkol och leror under årets första månader. Avsättningen till fabriksdriften har varit betydligt

Stig Andersson och Agne Olsson från Skromberga gruva samt Ture Bengtsson från Bjuv studerar vid besöket på Centralverkstaden i Höganäs, hur kände fotbollsspelaren Bengt Scotte reparerar ett gruvverktyg. T.h. verkstadsing. Enar Askeroth och övering. Magnus Smedberg.

mindre än man beräknade vid årets ingång. Lagren av stenkol och lera har stigit oavbrutet, trots att arbetsstyrkan vid gruvorna fram till i april minskat med 153 man. Denna stora, frivilliga avgång har medfört, att några ytterligare inskränkningar av arbetskraften vid gruvorna inte har behövt göras. En förutsättning för att några permitteringar framdeles inte skall bli nödvändiga, är emellertid, att orderingången i fabrikena inte minskar ytterligare jämfört med läget, när varslet lämnades i januari.

På en fråga, huruvida ett nytt centralschakt fortfarande var aktuellt för *Skromberga gruva*, förklarade ing. Z Pilch, att vissa arbeten pågår för det nya schaktet. Det hela är färdigritat, all maskinell utrustning är beställd, och bergbunken

Forts. på nästa s.

BELÖNADE FÖRSLAG TILL FÖRBÄTTRINGAR

Förslagsställare	Anställd vid	Beskrivning av förslaget	Förslaget inlämnat
Traktorförare Fritz Holmberg	Nyvångs gruva	Anordning för lossning av props	nov. 52
Fabriksarbetare Erik Magnusson	Järnsvampverket, Höganäs	Strömbrytare vid packmaskin	nov. 52
Grävmaskinist Helmer Klintberg	Transportkont., Höganäs	Axel till grävskopa	dec. 52
Elektriker John Hansson	Skrombergaverken	Termostat vid gasgenerator	jan. 53
Apparatskötare Henning Lundh	Kemiska fabriken, Höganäs	Anordning vid lock för ångtorn	febr. 53
Svarvare Emil Johansson	Slipskivefabriken, Lomma	Metod vid segmenttillverkning	mars 53
Svarvare Albin Lindqvist	Slipskivefabriken, Lomma	Segmentform	mars 53
Sättare Folke Persson	Hyllingeverken	Vibrationsdämpning på travers	mars 53
Snickare Henry Friberg	Snickerifabr., Höganäs	Kärnlådsfräs	april 53
Packare Einar Ahlberg	Järnpulververket, Höganäs	Utpackningsvagn	maj 53
Reparatör Stig Cederberg			
Ugnsskötare Karl Örum	Järnpulververket, Höganäs	Filter vid oljebrännare	maj 53
Skiftsbas Gustav Johansson	Schakt Gustaf Adolf, Höganäs	Linstyrare för tryckrulle	juni 53
Skiftsbas Torsten Svensson	Järnpulververket, Höganäs	Fånganordning vid rotexsikt	juni 53
Reparatör Stig Cederberg	Järnpulververket, Höganäs	Styrplåtar vid våg	juli 53
Montör Karl-Axel Dahlkvist	Mek. verkst., Västervik	Slipfixtur för linjal	aug. 53
Kontrollant Karl-Axel Johansson	Slipskivefabriken, Västervik	Fixtur för slipstift	aug. 53
Svarvare Leo Josefsson	Mek. verkst., Västervik	Svarvfixtur	aug. 53
Montör Otto Svensson	Mek. verkst., Västervik	Anordning vid gjutfixtur	aug. 53
Reparatör Uno Tideman	Mek. verkst., Västervik	Spärranordning vid blandningsmaskin	aug. 53

P E R S O N A L N Y T T

- **EINAR ANDERSSON**, tidigare bas för lastningen vid Skrombergaverken, har utnämnts till förman för sorteringshallen.
- **KNUT BONDESSON**, som förut varit bas i sorteringshallen Skrombergaverken, har tillträtt en ny befattning såsom förman vid våtpressningsavdelningen.
- **LENNART DAHLGREN**, som ursprungligen är höganäsbo och som för 10 år sedan arbetade vid Centralverkstaden och Snickerifabriken, har återkommit till Bolaget, nu såsom arbetsstudieingenjör vid Arbetsbyrån, Höganäs. Han kommer närmast från AB Separator, Stockholm.
- **BENGT FLODIN** har efterträtt herr S-O Broliden som kamrersassistent vid Slipmaterial-Naxos, Västervik. Civilekonom Flodin har tidigare varit anställd bl.a. vid Svenska Handelsbanken, Stockholm.
- **ARVID HANSSON**, Bokföringsavdelningen, Hö-

SAMARBETSVERKSAMHETEN, forts. fr. föreg. s.

är utplanerad. Under augusti började schaktorter ställas i ordning.

Större möjligheter än sina kolleger att lämna en genomgående optimistiskt hållen marknadsöversikt hade ordföranden vid *Skrombergaverkens* samarbetskommitté, övering. Walter Cronström, som kunde meddela, att för de flesta produkter, som tillverkas i Skromberga, var orderingången god. Lerrör, glaserade och oglaserade klinker, väggplattor och torrpessade plattor kunde räkna med fortsatt goda avsättningsmöjligheter. Bara för syrafast tegel var situationen besvärlig.

Permissionssedlar till de personer, som behöver bada före arbetstidens slut, fann herr Sune Bohlin inkonsekvent, och denna fråga liksom spörsmålet om stämplingen utlöste livlig debatt. »Vi industriarbetare är en mera övervakad kategori än någon annan», var en gängse replik, som besvarades av övering. Cronström med att kontroll är nödvändig för en del mindre pålitliga personers skull. Tråkigt nog träffar denna åtgärd också de plikttrogna och ärliga kamraterna.

I *Gunnarstorp* framhöll ing. Jan Cleydert hur viktigt det är, att kolen lastas väl sorterade. Det nya systemet för sortering av kol bygger på relationerna mellan värmevärde och priser. I *Gunnarstorp* skall de två tjocka C-kolsränderna och möjligen också andra C-kolsränder lastas som C-kol och resten som BA-kol. Gamspersonalen i såväl Bjuv som Nyvång är väl informerad om *Gunnarstorp*s kolförhållanden, så att ingen orättvis kasserings av lassen skall kunna förekomma.

Stort upplagda försök pågår för att kombinera murtegel tillverkningen i *Hyllinge* med tillverkning av fasadtegel. *Skrombergaverken* har hjälpt

ganäs, ansvarar efter herr August Anderssons pensionering för skötseln av reskontran.

- **MAGNUS HÅKANSSON**, tidigare arbetsbas på glasyravdelningen i Skromberga, har utnämnts till förman på samma avdelning.

- **JOHN LINDQUIST** har utnämnts till förman vid våtpressningsavdelningen, Skromberga. Han efterträder förman Axel Bengtsson, när denne avgår med pension.

- **ARVID PERSSON**, tidigare förman i torrpessningsavdelningen, Skromberga, har tillträtt en nyinrättad befattning som planeringsman vid *Skrombergaverken*.

- **RUNE STRANDBERG** började 1 september på Försäljningsavdelningen för keramiska produkter, Höganäs, för att där främst sköta försäljning och kundkontakter på byggnadsområdet. Vid ett värm-ländskt engrosföretag för byggnadsmaterial har herr Strandberg förvärvat tio års erfarenhet av försäljning på utlandet och på hemmamarknaden.

till med en del försök, och övering. Walter Cronström redogjorde vid sammanträdet i *Hyllinge* på försommaren om hur en olycklig förväxling av ett par lertransporter hade lett till ett ras i en tunnelugn i Skromberga. Nya försök skulle dock sättas igång strax på stund.

Den hårda utländska konkurrensen kastar sin skugga över var och varannan marknadsöversikt. I *Trollhättan*, där man satt fart på nämndverksamheten igen, är det främst konkurrenter från Norge och Tjeckoslovakien, som skymtar i kulissen. Tjeckerna dumpar våldsamt priserna på kiselkarbid för att få utländsk valuta, en affärsmetod som tycks vara rätt genomgående för länderna bakom järnridån.

Herr Reinhold Persson i *Lomma* passade på att fylla 50 år samma dag som nämnden hade sitt sammanträde, och han hyllades därför först, innan ing. Gunnar Andersson lämnade sin som vanligt utförliga marknadsöversikt.

Såväl i *Västervik* som i *Lomma* har försäljningen av keramiskt bundna slipskivor minskat. Däremot har omsättningen för fenoplastbundna skivor väl hävdats. Det senare beror nog på att stålverken, som är de största förbrukarna, har god sysselsättning och inte så stora lager som många andra industrikunder. Hos många kunder finns en del inkuranta skivor, påpekade ing. Andersson, och dessa har blivit liggande, därför att nya kvaliteter och sammansättningar har befunnits bättre. Men under de rådande åtstramningstiderna måste dessa restpartier först förbrukas, trots att det ur såväl driftsteknisk som ekonomisk synpunkt kan förefalla mindre lyckat, framhöll ing. Andersson till slut.

R. K.

Fabriksarbetare
Albert Pettersson,
Höganäs

Född i Ronneby landsförsamling 1885 kom Albert Pettersson tidigt ut i förvärvsarbetet. Sina första slantar tjänade han inom jordbruket. Åren 1905—1909 var han värvad vid Kustartilleriet i Karlskrona. Därefter blev det olika anställningar, tills han började vid Höganäsbolaget 1915. Vid företaget har Pettersson arbetat inom olika drifter, såsom Järnsvampsverket, Silikafabriken och Fabrik VIII. I sistnämnda fabrik var han sysselsatt nära tre decennier fram till pensioneringen i mars. Han hade då 38 tjänsteår vid Bolaget bakom sig.

Huvudbokförare
Aug. Andersson,
Höganäs

Redan 1902, dvs. året före Höganäs-Billesholms AB:s bildande, fick huvudbokförare Aug. Andersson anställning vid ett av de företag, som gick upp i Höganäsbolaget, näm-

ligen Skromberga Stenkols- & Lerindustri AB. Han hade således varit 50 år i tjänst vid pensioneringen i juli. Andersson föddes i Ekeby 1885.

Efter sammanslagningen kom han till huvudkontoret i Hälsingborg 1911. När detta flyttades till Höganäs 1923, blev han således höganäsare.

Anderssons sirliga handstil, förmodligen uppövd på den tiden, då bokföringsuppgifterna präntades för hand, tyder på konstnärliga anlag. Därom vittnar också hans egna oljemålningar och de böcker, som han smakfullt bundit in. Gärna har Andersson sökt sig till tonernas värld, och violinen har varit det käraste av de instrument han trakterar. Någon svårighet att fylla ut fritiden har han således inte haft. Den ungdomlige veteranen har säkerligen alla förutsättningar att på ett berikande sätt njuta sitt otium.

Fabriksarbetare
Axel Lundahl,
Skromberga

Då »Brännpunktens» medarbetare sökte pensionerade arbetaren Axel Lundahl i Skromberga för en intervju, inträffade detta av en händelse på veteranens 70-årsdag. Han är pappa till tolv barn, och många av dem hade infunnit sig på hög-

tidsdagen. Det blev en trevlig pratstund kring kaffebordet.

Lundahl är född i Kvistofta 1883, och jordbruket blev i unga år den första förvärvskällan. Han kom till Skromberga 1910 som gruvarbetare men fick sedan anställning vid fabriksdriften som rörputsare och sedermera som klinkerarbetare.

Med en så stor barnskara har pappa Lundahl haft det knogigt värre i yngre år. Frånvaro från arbetet hörde till sällsyntheterna. Inte ens under de svåra åren i början av 1920-talet gav han tappt. I avsaknad av cykel fick han då med apostlahästarnas hjälp ta sig den 8 km långa vägen till arbetsplatsen i Billesholms gruva.

— Den tiden tillhör inte de ljusaste minnena. Det var att starta kl. 4 på morgonen, och det var styvt nog, när vägarna var höljda av snödrivor. Om inte min hustru Anna hade varit en så enastående kvinna, vet jag inte hur det hade gått att hålla ihop hemmet.

Det framgick tydligt, att det inte minst är barnbarnen, som förgyller upp ålderdomens dagar.

Fabriksarbetare
Jöns Peter Lörd,
Skromberga

— Jag pratade i åtta år förgäves för ett par förbättringar på transportband från lermatningen. När samarbetskommittén kom till, uppstogs genast min idé till behandling med omedelbart utförande. Och så blev jag inkallad till ingenjören och fick en »hacka» för förslaget.

Det är Jöns Peter Lörd i Skromberga, som berättar detta som ett bevis på att han anser förhållandena på arbetsplatsen i många avseenden vara bättre nu, jämförda med förr. Han tillhörde den första samarbetskommittén vid verket och var en av de först belönade förslagsställarna.

Lörd är tvättakta Ekeby-pojke, född 1883 i Billasko, Ekeby för-

samling. I hela sitt liv har han varit hemorten trogen med 51 tjänsteår vid Bolaget.

— På diplommet, jag fick, står denna anställningstid. Jag började emellertid redan 1899 som hantlangare, då reningsbassängen anlades vid Schakt Konsul. Året därpå var jag med, när den eldfasta tegelfabriken byggdes. 1901 blev jag kontrakterad gruvarbetare i Schakt Kristina. När tunnelugnen byggdes i början på 1930-talet, deltog jag i detta arbete. Min tjänst vid Bolaget slutade jag som kvarnskötare.

Lörd är en händig man. Sitt hus byggde han själv redan 1913. Bi-odling är hans stora hobby sedan 35 år tillbaka. I hans trädgård står tio bisamhällen, och under gynnsamma somrar har det blivit inte ringa kvantiteter honung som lön för mödan.

— Mitt och säkerligen också bygdens rekord är 39 kg honung från ett bisamhälle. 269 kg från sju samhällen är bästa årsresultat, men det har också varit mycket dåliga år med våta somrar.

Några bekymmer för att tiden skall gå har inte den spänstige 70-åringen. Han har många tillfällen till utlösning av den inneboende kraft, som fortfarande finns kvar.

Gruvarbetare
Wilhelm Persson,
Hyllinge

Trots en ganska svår ryggskada 1905 hade gruvarbetare Wilhelm Persson, Hyllinge, 47 års tjänst vid Höganäsbolaget, när han i våras avgick med pension. Han är född i Kropp 1886. Till Hyllinge kom Persson 1904, och han stannade där, tills gruvdriften lades ned 1928. Nästa arbetsplats blev Nyvångs gruva med sysselsättning vid kolutlastningen. De sista åren har han arbetat på gamsen. Trivsel i arbetet och gott kamratskap är bestående intryck från hans många år vid Bolaget.

Gruvarbetare
Wilhelm
Johansson,
Hyllinge

Fyrtiotre tjänsteår vid Bolaget och bortovaro endast en gång på grund av ett mindre olycksfall är en prestation, som gruvarbetare Wilhelm Johansson i Hyllinge kan ståta med. Han har trivts med sitt arbete och kan inte nog lovorda det goda kamratskapet mellan arbetare och arbetsbefäl.

Johansson är född i Brönnestads socken 1885, där föräldrarna hade ett prästgårdstorp. Redan som 10-åring kom han ut som vaktpojke. Därefter hade han olika anställningar inom jordbruket.

Gamsen i Hyllinge blev 1910 Johanssons första arbetsplats inom Bolaget. 1928 blev det förflyttning till Nyvångs gruva, och där skötte J. vågmästarsysslan vid utförsäljning av stenkol, tills han pensionerades i maj.

Gruvarbetare
Oskar Karlsson,
Nyvång

Oskar Karlsson tillhör dem som inte har haft några fritidsproblem. Hans stora hobby är musik, och han har tillhört Nyvångs musik-kår, sedan denna bildades 1915. Jämte sin fru har han dessutom skött vaktmästarsysslan i Nyvångs folkets hus ett 20-tal år.

Karlsson är född i Sylstorp, Kvidinge, 1885. Syskonskaran var stor, och vid 12 års ålder fick han börja tjäna sitt levebröd hos ortens jordbrukare. Efter fem års anställning vid sockerbruket i Ängelholm kom han till Nyvångs gruva som kolhuggare 1910. De sista tio åren av sin 43-åriga anställning vid Bolaget har Karlsson tillhört linbane-personalen.

Kapsägare
Justus Nilsson,
Gunnarstorp

Att smålänningar är ett segt släkte, kan man se på Justus Nilsson i Gunnarstorp. Trots 73 år på nacken är han i finfin vigör. Nilsson är född i Pjätteryd i Småland 1880. Vid 12 års ålder började han som springpojke på ett ölbrggeri och arbetade sedan under åtta år som rallare vid Borås—Alvesta järnväg. En anställning vid Ljusboda Granit AB avbröts vid första världskrigets början, då samtliga arbetare fick sluta vid denna exportindustri.

Efter tre års sysselsättning som jordschaktningsarbetare vid Gunnarstorps gruva blev N. kapsägare. Därmed fortsatte han till pensioneringen i våras. Fritiden har han delat mellan läsning av böcker och skötsel av trädgårdstappan.

Gruvarbetare
Hjalmar Lindberg,
Gunnarstorp

I Hjalmar Lindberg har Gunnarstorp bra nära en verklig Peter Matla-man. Han kan nämligen se tillbaka på en 54-årig nästan olycksfallsfri tjänstetid vid olika verk inom Bolaget. Men så har han också alltid handlat efter mottot »Säkerheten främst». Fast litet tur har förstås också varit med i spelet.

Lindberg är född 1885 i Bläntarp, Åsums församling. Tolv år gammal började han vid Skrombergaverken men flyttade 1903 som gruvarbetare till Hyllinge. Efter mobiliseringen under första världskriget bytte han åter arbetsplats. Det var 1915, då han tog anställning som gruvarbetare i Gunnarstorp. Där stannade han till pensionsåldern. Lindberg har i yngre dagar tagit aktiv del i det politiska och fackliga arbetet.

FEMTE LÄSÅRET FULLBORDAT INOM KONTORSUTBILDNINGEN

För femte gången hölls i juni traditionell avslutning på Höganäsbolagets kontorsutbildning i Centrallaboratoriets konferensrum i samband med kaffesamkväm. Under läsåret 1952—53 har 40-talet kontorselever och tjänstemän deltagit i kursverksamheten med sammanlagt 126 lektionstimmor.

Verksamheten har omfattat kontorskämnedom och uppförande på kontor, företagskunskap med besök i fabriker och gruva, maskinskrivning och två kurser med frivilligt deltagande i stenografi, en nybörjarkurs och en fortsättningskurs. Som lärare har fungerat specialister inom företaget.

Till deltagarna i kontorsutbildningen överlämnade verkställande direktörens sekreterare, fröken Signe Åberg, intyg över genomgången kursverksamhet. Följande elever tilldelades kontantpremier: Ann-Mari Gudmundsson, stenografi, fort-

*Bildnings-
verksamheten*

sättningskurs, Sonja Jönsson, stenografi, nybörjarkurs, Elsa Olsson, företagskunskap och Gertrud Persson, maskinskrivning.

Kursledaren, redaktör Ragnar Engberg, avslutade läsåret med ett tack till lärarna och en maning till eleverna att utnyttja de goda möjligheter som finns till vidare utbildning. Ökad kunskap möjliggör handhavandet av mera kvalificerade uppgifter och bidrager förvisso till större trivsel i arbetet, var hans slutord.

I »examensprogrammet» ingick visning av stillfilmen »Höganäsjournalen 1952».

Det var glada kontorsflickor, som mottog kontantpremier vid avslutningen på årets kontorsutbildning. Här överlämnar VD:s sekreterare, fröken Signe Åberg, premium i stenografi till Sonja Jönsson. Och nog vittnar bilden om examensglädje!

»YRKESUTBILDNINGEN VID BOLAGET KOMMER ÄVEN SAMHÄLLET TILLGODO»

— Ser man Verkstadsskolans verksamhet ur samhällelig synpunkt, är bolagsledningen värd lovord för detta initiativ, som kommer inte bara individ och företag utan även samhället tillgodo.

Detta uttalande gjordes av läroverksadjunkt Gustaf Berglund, tidigare föreläsare vid skolan, då avslutning traditionsenligt hölls för verksamhetsåret 1952—53.

Ett 70-tal elever i dag- och aftonkurser hade jämte lärare bänkat sig kring kaffebordet i skol-salen, då ingenjör Enar Askeröth hälsade välkommen. Från bolagsledningen var direktör Yngve Zacco närvarande.

Förman Tage Linde lämnade först en redogörelse för skolans verksamhet under läsåret. I skolans fyraåriga kurs har deltagit 34 elever. Den teoretiska undervisningen, som lämnas även under dagtid de två första åren, omfattar ca 500 timmar i följande ämnen: yrkesräkning, yrkesritning, materiallära, toleranser och passningar, yrkesteknik och räknestickans användning.

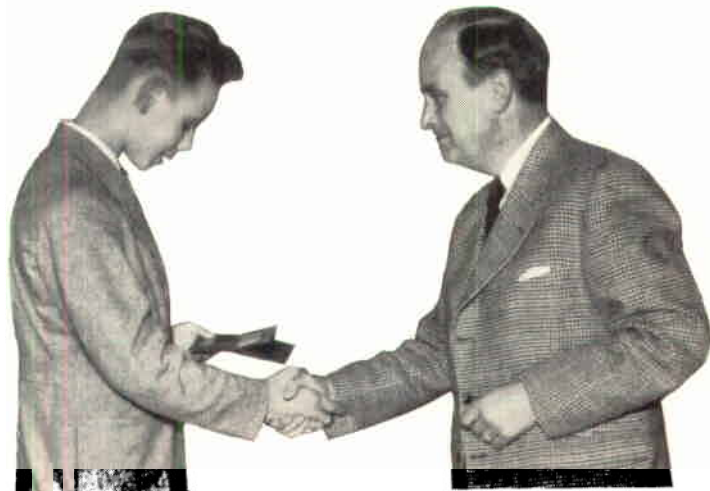
Följande aftonkurser har förekommit: yrkesritning och yrkesräkning, el- och gassvetsning, kurs i maskinbearbetning (fräsning, svarvning och kippning) för reparatörer och plåtslagare, elektrikerkurs, samaritkurs för skolans elever och ingenjörskurs i maskinbearbetning.

Direktör Yngve Zacco överlämnade skolans diplom till Arne Wiggo Johansson, Karl-Axel Engström och Rolf Lind, vilka genomgått den fyraåriga kursen.

Följande elever tilldelades premier utan någon inbördes rangordning: Bengt Bengtsson, Kurt Håkansson, Lars Holst, Torsten Andersson, Nils Erik Andersson och Knut Möller. Jämnheten var större än någonsin, varför »årets bästa elev» inte nominerades detta läsår.

Uppmuntrings- och flitpremier erhöi Stig Olsson, Uno Nilsson och Georg Skoog. Belöning för bevistandet av samtliga lektioner i tre aftonkurser tilldelades Gunnar Sjöberg och Johan Moberg.

Fortf. på nästa s.

Jämnheten var större än någonsin bland eleverna i Verkstadsskolan i Höganäs läsåret 1952—53. Premier utdelades därför till sex elever utan rangordning. En av dessa, Torsten Andersson, tar här emot sin belöning ur dir. Yngve Zaccos hand.

VERKSTADSSKOLANS POJKAR PÅ LYCKAD TYSKLANDSRESA

Då Verkstadsskolans elever i Höganäs i juli begav sig ut på en studie- och semesterresa till Tyskland, var detta troligen första gång en grupp anställda vid företaget fick vara med om en sådan resa. Initiativtagare var förman Tage Linde, och som färdledare fungerade redaktör Ragnar Engberg. En av deltagarna, lärlingsombudet Harald Gustavsson, redogör här i korthet för sina intryck från den i allo vällyckade färden.

— När vi i arla morgonstunden lördagen den 4 juli anträdde bussen på Kyrkplatsen i Höganäs, låg det något av spänd förväntan i luften. Inte att undra på, då det för de flesta av oss var vår första verkliga utlandsresa.

Vi kom till Lübeck på lördagskvällen, och sedan inkvarteringen i vandrarhem var ordnad, »gjorde» vi naturligtvis staden redan samma dag. Söndagsförmiddagen ägnades åt att titta på den vackra Hansastaden med dess olika byggnadsstilar. I sällskap med svensktalande dr. Herbert Patzelt fick vi ut mesta möjliga av »ronden». Eftermiddagen tillbringade vi bland badgäster av alla nationaliteter i den exklusiva badorten Travemünde. Vid ett besök hos Lübecker Maschinenbau-Gesellschaft återvände vi under ett par timmars tid till den mera prosaiska verkligheten. Firmans tillverkning bestod huvudsakligen av mudderverk.

Efter fyra dagar i Lübeck med dess 20 000 arbetslösa och ett dystert ålderdomshem, som vi inte glömmer i första taget, stack vi iväg till Hamburg. Under sight-seeingturen i buss var det inte utan att vi blev djupt beklämda, då vi såg krigets förödelse. Mycket hade gjorts i återuppbyggnaden av denna vackra stad, men ännu finns många beklämmande minnesmärken från det förhärjande kriget.

Ett bestående vackert minne fick vi vid besöket på den internationella blomsterutställningen — »Pflanzen und Blumen». Inte minst imponerande var det underbara illuminerade vattenspelet, som för första gången i världen uppfördes till orkestermusik. Naturligtvis försummade vi inte Hagenbecks djurpark.

Ett par industribesök hann vi också med. Ho-

Verkstadsskolans pojkar roade sig kungligt på Tysklandsresan. Denna sextett väckte berättigad uppmärksamhet i sina i Lübeck inköpta stråhattar.

waldtswerke A-G, ett av Hamburgs största skeppsvarv med ca 7 000 anställda, var imponerande, och Wilhelm Fettes Präzisions-Werkzeug-Fabrik låg inte långt efter, då det gällde precision. Fette tillverkade givetvis också spiralborr, men tråkigt nog, sade firmans försäljningschef, som jämte andra var en älskvärd ciceron, har vi ingen marknad i Sverige. Detta beror på att svenskarna själva tillverkar dessa verktyg. Vi tyckte synd om arbetarna, för att de har så lite betalt samtidigt som levnadskostnaderna är så höga.

Vår egen reskassa var också begränsad, och vi skänkte vårt eget företag en tacksamhetens tanke för det resebidrag vi erhållit därifrån. Vi lämnade Hamburg på söndagsförmiddagen den 12 juli och trampade åter svensk jord på kvällen, trötta men belättna. Innan vi skildes åt, glömde vi naturligtvis inte att hjärtligt tacka Tage Linde och Ragnar Engberg — Linde för att vi kom i väg på resan, och Engberg för att vi lyckligt kom hem igen.

»YRKESUTBILDNINGEN VID...», forts. fr. föreg. s.

I samband med utdelning av diplom och premier framhöll dir. Zacco värdet av skolans verksamhet. Han prisade också det intresse och det nit, som kännetecknade skolans lärare, förman Tage Linde, instruktör Åke Andersson och planeringsman Åke Larsson.

Lärlingsombudet, plåtslagare Harald Gustavsson, berörde inställningen till Verkstadsskolan idag, jämförd med vid starten 1947. Han förmenade, att förläggandet av även den teoretiska under-

visningen till dagtid inneburit ett avgjort plus. Detta och andra för lärlingarna trivsamma åtgärder hade medfört, att lärlingsverksamheten numera fått en ganska stor omfattning. Hr Gustavsson riktade på elevernas vägnar ett tack till lärare och bolagsledning med förhoppning om att den bedrivna yrkesutbildningen skulle få fortgå. Den har säkerligen varit en god investering till gagn både för företag och anställda, sade lärlingsombudet.

»TILL SKYDD FÖR LIV OCH LEM I VERKSTÄDER OCH HEM»

Skyddsutställning beskrives i ord och bild av skolbarn i Höganäs

»Det var en kvinna som hette Berggren. Nu skulle det komma en vän till henne, som skulle föra henne till ett hotell. När hon nu strök sin klänning, så kom hon att tänka på att hon skulle ha tre cigaretter med. Men det var högt uppe som de låg. Vad skulle hon ta? Jo, köksbordet. Tyvärr var det mycket svajigt, men det tänkte hon inte på. I hastigheten ställde hon sig på det. Och så, krasch, låg hon där avsvimmad. När det hade börjat ryka om strykjärnet, kom vännen. När han hade ropat tre gånger, gick han och drog ut sladden i sista sekunden.

Där hade fru Berggren tur. Men vad kunde förhindra det? Jo, en hushållsstige.»

Denna spännande och livfulla skildring skrev Höganäs-pojken *Krister Jonés* — med medicinskt

Om en husmor skall sätta upp gardiner och lägger upp ett antal böcker på en stol för att kliva på dem, vore väl det det dummaste hon kunde göra.»

»Till min unge son, om jag hade någon», riktar femteklassisten *Bert Olsson*, son till *Bror Olsson* på Stengodsfabriken, några mycket kloka råd tydligen influerad av *Anna-Maria Lenngren*. (För att förebygga missförstånd förklarar han, att det är en framtidsfantasi.) Att leka med eld och elektriska kontakter och att klänga i öppna fönster avråder *Bert Olsson* sin framtida son strängt från. »Vi måste köpa säkerhetskedja till fönstret, och skaffa kontakter med lock och det i morgon dag», förklarar den unge mannen, dvs. fader *Bert*.

Sammanfattande råd till alla husmödrar lämnar *Fritz Davidsson*, vars far *Erik Davidsson* arbetar på Verkstaden:

»Att inte fylla på ett varmt sprit- eller fotogenkök direkt ur flaskan, utan det skall då ske genom s.k. säkerhetskanna. Att inte hälla fotogen eller bensin i spisen för att elden skall ta sig. Att aldrig begagna trasiga elektriska sladdar eller kontakter. Och att inte tvätta i bensin för bensinen förgasas lätt, och även en liten kvantitet kan vålla explosion.»

Och *Maj-Lis Landgren*, hon har allt ett sanningens ord att komma med till sin far, *Edvin Landgren*, som arbetar vid Tegelfabrikerna:

»Vi skulle säga till far, att han aldrig fick ligga och röka i sängen. Det finns många människor, som tänkt att de skulle röka en cigarett, innan de somnade, men det blev också den sista cigarett, som de fick röka. Glöden kan falla ner på mattan, ligga där och pyra och sedan antända hela huset. Man får inte heller smygröka under arbetet på platser, där rökning är förbjuden.»

Trafikolyckornas ökning har gett *Marianne Nordh* en extra tankeställare. Hon är dotter till *Gunnar Nordh* på Verkstaden.

»Men är det konstigt, sådana fartdärar som här finns? Jag tänker då närmast på mc-döden, som den ju kallas. Filmen 'De nådde färjan' var ett talande bevis därpå. De flesta trafikolyckor förorsakas av bristande respekt för faran. Många bryr sig inte alls om skyddsanordningar i trafiken. Hur många är det inte som kryper under nedfällda bommar, kanske precis när tåget kommer och som då blir överkörda. Den som giver sig i faran, förgås däruti, säger ordspråket.»

Just det ja.

Roger

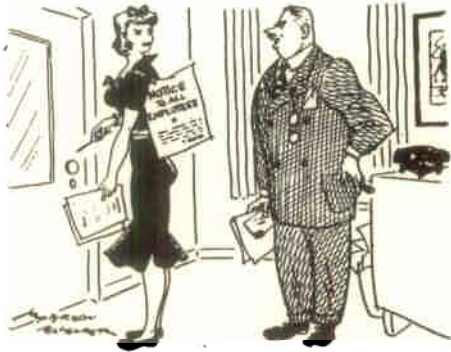
Säkerhets-
tjänsten

och litterärt påbrå — efter sitt besök vid den skyddsutställning, som i vintras anordnades i Höganäs. Utställningen var livligt besökt, inte minst från skolornas sida. Barnen i de tre högsta klasserna vid stadens folkskolor fick senare som uppgift att i en uppsats berätta om sina intryck från utställningen. Ytterligare några av »Bolagets barn» får här nu berätta om vad utställningen gav dem.

En liten »journalist» tycks femteklassisten *Solvig Olsson* vara. Hon är dotter till *Rudolf Olsson* på Försäljningsavdelningen. På tidningsmanér gör hon en sammanfattande inledning.

»Hu, så hemskt, tänk om han ramlar ner! Det är skyddsutställning med film i Höganäs och utropet kommer från en dam i filmen. Det kan hända er också. Den, som kanske ramlar ner, är en plåt-slagare uppe på ett torn. Men hur nära är det inte, att vi nere på marken också råkar ut för en olycka. Kanske står vi mitt på körbanan, och är inte bilisterna uppmärksamma, kan vi lätt bli överkörda. En olycka kan lätt även hända i hemmet.

— Hoppas ni inte misstycker, fröken! Det är ingen som tittar på anslagen, när de sitter på anslagstavlan.

(»Luftrenaren», AB Volvo)

Bra sagt om pengar

Av den norske författaren Arne Garborg:

»Pengar har inte något värde i och för sig, men är en värdefull tillgång för den som använder dem riktigt. För pengar kan man få allt, säger man. Nej, det kan man inte. Man kan köpa mat — men inte aptit. Medicin — men inte hälsa. Mjuk säng — men inte sömn. Lärdom — men inte vett. Nöjen — men inte glädje. Bekanta — men inte vänskap. Lugna dagar — men inte fred. Skalet av allt kan man få för pengar — men inte kärnan. Den är inte till salu för all världens guld.»

(»Vi spiralare», AB Sv. Spiralfabriken)

Ätt vara konstnär

Portvakten i huset, där målaren Picasso bor i Paris, är av konstnärlig läggning, och det fick han användning för en gång, när han blev överfallen och rånad. Han ritade av mannen ur minnet, och teckningen hjälpte polisen att spåra upp och gripa brottslingen.

Picasso blev mäktigt imponerad, när han fick höra berättelsen, och det märkliga inträffade dessutom, att den store konstnären själv blev överfallen, bunden och bestulen. Picasso gjorde genast en tavla av missdådaren och överlämnade den till polisen. Med vägledning av tavlan arresterade polisen 200 personer, en häst, en gris, ett par gamla skor och en konservöppnare.

(»Så väva vi samman», Almedahl-Dalsjöfors AB)

Helt inställda på »nöjen», som folk är, inbillar de sig, att man under den dyrköpta fritiden bör undvika psykiska och fysiska ansträngningar. De väljer teaterpjäser, som fordrar minsta möjliga tankeverksamhet. De läser detektivromaner och enklare veckotidningsnoveller, vilka kräver minsta möjliga koncentration. De tar spriten till hjälp för att koppla av från dagens ansträngningar. De söker vila. I själva verket gör de något helt annat — de tröttar ut sig enligt vetenskapligt beprövade metoder: genom sysslolöshet, tomma nöjen och utsvävningar.

(»Hakoniten», Hakonbolagen)

Instämmande

F.d. driftsingenjör Söderström i Bultfabriken hade en enastående förmåga att »dyka upp» i lämpliga eller olämpliga ögonblick, beroende på hur man ser det. Andersson kommer från materialgården bärande en bräda på axeln, troligen för eget bruk. Naturligtvis möter han ingenjör Söderström, som säger: »Vad skall Andersson med den där till?» Andersson tar ner brädan från axeln, ser på den, kastar den ifrån sig och utbrister: »De har ingenjörn rätt i, va ska ja me den här till.»

(»Bultpressen», Bultkoncernen)

Låt icke din mindervärdeskänsla komma till uttryck hos dig genom förtal och klander bakom kamratens rygg, vare sig till andra kamrater eller överordnade. Tänk i stället på att har du något gott att säga, så gör det. Du vinner mest själv på det. Har du inget gott att säga, så tig hellre, det vinner du också mest på.

(»Collijnaren», AB Gunnar Collijn)

— Så där Elsa, nu kan vi prata mera ostört.

(»AD-bladet», AB Atlas-Diesel)

W ÖRTENHOLM:

HÖGANÄS UNDER 1900-TALETS FÖRSTA ÅR

(III)

Julstormens ödeläggande verkningar i Höganäs hamn 1902 och hertigparets av Skåne besök vid Höganäsbolaget 1905 är två av de händelser i Höganäs historia, som ingenjör Wilhelm Örtenholm berättar om i detta tredje och sista avsnitt av sin skildring från gruv-samhället ett halvsekel tillbaka.

Nöjesfältet skyltade med en rikedom av attraktioner, såsom karuseller, cirkus, menageri, raffinerade panoptikon, silhuettklippare och, som speciella lockelser, jättekvinnor, »den i luften fritt svävande damen» och annat i den stilen. Här utvecklades också ett brokigt och rörligt liv långt in på sena kvällen, interfolierat av skrällande musik och utropares högljudda lovprisande av all den härlighet, som bjöds på inne i tälten. Att det på sina håll håvades in goda förtjänster är ganska säkert. »Brazil Jack» var förstas en av förgrundsfigurerna, och med sitt tjusiga, svartlockinramade, uttrycksfulla ansikte, sin cowboyutstyrsel och sitt aldrig sinande ordflöde förstod han att fylla sitt cirkustält ända till bristningsgränsen.

I detta samband förtjänar också omnämnas, att Höganäs i juli månad år 1900 hade en lantbruks- och hemslöjdsutställning, som väckte berättigad uppmärksamhet. Tivolibygnaden fick därvid tjänstgöra som lokal för hemslöjden, vilken där hade en imponerande uppvisning av vad som härav förefanns i Norra Luggude härad.

Uppvisning av kreatur försiggick i Tivolivången, dit också lantbruksmaskiner hänvisats att lämna en provkarta på det bästa i den vägen, som då stod att uppdriva.

Hotellfastigheten på Övre ägdes av Höganäsbolaget, som i sin ordning hyrde ut lokalerna till en källarmästare. Spritnaringen var då ej förstataligad eller på något vis kringskuren. Vart 3:dje år hölls auktion på utskänkningsrättigheten, som tillföll den högstbjudande. Det hade, kan man säga, blivit tradition, att firman Persson & Cronzell i Hälsingborg stannade för inropet av spritträttigheten. Maten var billig. Vi tjänstemän betalade endast 40 kr. i månaden för full spisning, dvs. 3 mål om dagen.

Första maj samlades vi tjänstemän med vår chef kapten Nordenfelt i spetsen till gemensam vårsupé på hotell Höganäs, efter det att vi först lyssnat till musikkårens och sångföreningens hyllning av våren, vilken försiggick ute på Gruvtorget framför hotellet.

Kapten Nordenfelt bjöd vid denna vårfest generöst på ett glas vin till maten, och under glad, kamratlig stämning fortgick vårfirandet långt in på natten, ja, någon gång ända tills den nya dagen grydde.

När hertigparet av Skåne bjöds på lunch i Höganäs gruva

För att så nämna något om händelser, som inträffat under seklets tidigare år, börjar jag med hertigparets av Skåne besök den 11 sept. år 1905. Vi tjänstemän med fruar var då uppställda till prydlig parad framför disponentbostaden, en slags levande »blomstergata», genom vilken hertigparet passerade, varvid vi i tur och ordning föreställdes för deras Kungliga högheter.

Därefter fortsatte dåvarande prins Gustaf Adolf och hans maka, Margareta, till Schakt Gustaf Adolf, där Höganäsbolaget bjöd på lunch nere i en av gruvgångarna, varvid de tjänstgörande servitriserna kostymerats som tomtar för att ge stämning och litet färg åt den kolsvarthet, som här eljest var allenarådande.

Efter gruv mellanspelet blev det fabrikenas tur att beses. Äreportar hade, till celebrerande av besöket, ordnats framför en del lokaliteter. Vid kon-

Då hertigparet av Skåne 1905 besökte Höganäsbolaget, hade denna äreport rests vid Rörfabriken. Bakom prins Gustaf Adolf och prinsessan Margareta syns fr. v. bolagsdisponenten kapten Åke Nordenfelt, styrelsens ordförande landshövding Gustaf Tornerhjelm och kammarherre Thorsten Nordenfelt jämte damer.

torsentrén fanns redan en stabil sådan: den vackra, glaserade portal, som tidigare prytt entrén till skånska paviljongen på Stockholmsutställningen 1897, hade nämligen blivit placerad här.

Framför lerkärlsfabriken hade ordnats en äreport genom uppstapling av lerkärl utav skilda slag, och framför ingången till nya rörfabriken hade en motsvarande äreport åstadkommit av rör, krubbor, grenrör och brunnar i fantasifullt samröre. Om hertigparet värdesatte den säregna uppmärksamheten, vet jag ej, men de lade i dagen stort och levande intresse för demonstrationen av fabriksdriftens mångskiftande alster.

Ett särskilt omnämnande i denna historik anser jag mig böra ägna år 1903. Då började nämligen Olof Arnberg i blygsam skala den korsettillverkning, som sedan utvecklats så storslaget till att bli en av Höganäs bärande industrier, i storlek näst efter Höganäsbolaget. Starten skedde i den gamla Prideska fastigheten på Höganäs Nedre, varifrån man senare flyttade till det ståtliga komplex, som fabrikationen ifråga numera förfogar över.

Den första bilen kommer till Höganäs

Vidare kan erinras om att Höganäs den 26 maj 1902 upplevde sensationen av ett första bilbesök. Det var konsul Oscar Trapp i Hälsingborg, som gjorde samhället den äran, och givetvis begäpades det maskinella fartvidundret med stort intresse av en förvånad menighet vid bilens rundfart genom Övre och Nedre Höganäs.

Ur kulturhistorisk synpunkt bör väl ävenledes omnämnas, att Höganäs år 1901 begåvades med sitt första konditori eller »finbageri», som det med klädsam blygsamhet kallades. Det var en fröken Lindau, som var dristig nog att öppna det i hofotograf B P Lundhs fastighet på Höganäs Nedre en kulan novemberdag. Att vi ungdomar ej var

senare till att avprova de nya njutningsmöjligheter, som härigenom erbjöds, förstås nog. Det dröjde likväl ända till den 1 april år 1906, innan en verklig konditoriserivering startades i samhället.

»Bioskåp» på Hotell Schweiz

En, som den benämndes, »bioskåpföreställning», en sorts förbättrad kinematograf, på hotell Schweiz den 17 mars 1903 är också värd en erinran såsom varande en av förelöparna till våra dagars biograförelse.

Som avslutning på dessa minnesbilder från mina första höganäsår vill jag erinra om den våldsamma storm, som julen 1902 svårt härjade Höganäs hamn. Det drog dryga kostnader att åter få kajer, spår och hamnbassänger i användbart skick. Stormen for också hårt fram med det just då färdigblivna fabrikskomplexet gasugn VIII. Nästan halva taket över ugnbyggnaden slets av och vräktes ned på tegelplanen, lyckligtvis utan att kräva något människoliv.

Även vill jag erinra om den våldsamma snöstorm, som så osedvanligt sent på året som den 19–20 april år 1903 hemsökte Skåne och förorsakade svåra rubbningar, såväl i vägtrafiken som i telefon- och telegrafförbindelserna.

Vad speciellt Höganäs beträffar, höll ovädret på att ställa till med en översvämningkatastrof, i det att kanalen, som avledde gruvvattnet, totalt yrde igen. Ett 100-tal man hade att göra i ett par dagar med att rensa upp den, så att vattnet åter kunde få fritt avlopp. Sedan snöfallet upphört och solen tittat fram på nytt, dröjde det förstas inte länge, förrän det mäktiga snötäcket smalt bort och möjliggjorde för våren att på allvar göra entré.

Med denna för årstiden i bygden säreget vintriga landskapsbild sätter jag punkt och slut på mina minnesintryck från den avhandlade tidsperioden.

Så här såg Höganäs hamn ut efter julstormen 1902. Ödeläggelsen var omfattande, och stora värden spolerades. Det dröjde länge, innan hamnen återställdes i sitt ursprungliga skick.

Vem kan på denna vintriga bild känna igen gatukorsningen i Höganäs, där Köpmansgatan och Långarödsvägen stöter till Storgatan? Bron, som gick över gruvkanalen, kallades »Nordstrands bro», och denna var en mötesplats för samhällets ungdom.

Koncernen runt

En bild från det inofficiella kungabesöket vid Höganäs gruva. T.h. syns kung Gustaf Adolf intresserat följa gruvingenjör Curt Petersons förklaringar. T.v. underhålls drottning Ingrid av dir. Yngve Zacco.

Kung Gustaf Adolf gjorde en juldag ett inofficiellt besök i Höganäs gruva i sällskap med drottning Ingrid av Danmark, de danska småprinsessorna Margarete och Benedikte samt Sigvard Bernadottes son Mikael. De kungliga, som åtföljdes av förste hovmarskalken Wetter och överstelöjtnanten friherre Raab, kom från Sofiero.

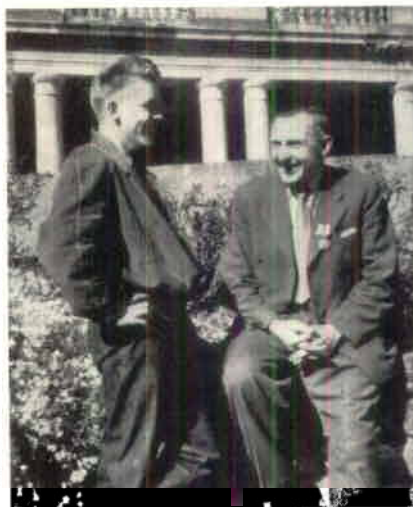
Vid Schakt Gustaf Adolf mötte direktör Yngve Zacco, överingenjör Magnus Smedberg och gruvingenjör Curt Peterson som representanter för Höganäsbolaget. Efter att ha åhört en kort orientering om gruvan och gruvdriften gick de kungliga »under jorden» för en timmas besök.

Schaktet bär Konungens namn, och han var som ung prins närvarande vid dess invigning 1897. Mycket har ändrats och moderniserats i gruvan sedan dess. Bl.a. har cykelbanor anlagts, och »småsessorna» och Mikael fann stort nöje i att pröva cykelåkning 100 m under jorden.

Da Skånska drätselkammarförbundet den 1 augusti höll sitt tjugofemte jubileumsbetonade årsmöte i Höganäs, i vilket bl.a. landshövding G A Widell deltog, gjordes under rundturen i Höganäs ett längre uppehåll i Västra matsalen. Bolaget bjöd där de 180 deltagarna på förfriskningar,

och filmen »Skånsk Bergslag» visades. I anslutning därtill lämnade direktör Yngve Zacco en del ytterligare informationer om företagets verksamhet.

Ett 20-tal tyska keramikerkvinnor på studieresa i Sverige i augusti hade Höganäs som första anhalt. Bolagets anläggningar imponerade på tyskarna, som bl.a. besökte Silikafabriken. De uttalade sin förvåning över renligheten i en

Yngst och äldst vid Svenska Fabriksarbetareförbundets kurs för skyddsombud på Örenäs var Arne Johansson och John Sjöberg, Höganäs.

fabrik av detta slag. Samma intryck gav ett besök i tegelfabriken i Bjuv, där dessutom den tekniska utvecklingen och alla nyheterna beundrades.

Svenska Fabriksarbetareförbundet har hållit två tredagarskurser på Örenäs för skyddsombud. Avsikten var att trimma dessa och diskutera vunna erfarenheter.

I den första kursen deltog femtio skyddsombud från industriföretag i nordv. Skåne. Yngst bland de femtio var 19-åriga Arne Johansson från Höganäsbolagets Centralverkstad, Höganäs, och äldst gruvarbetare John Sjöberg, Höganäs gruva. Den senare har 26 år inom arbetarskyddet bakom sig och är en av de få i vårt land, som fått guldmedalj för denna sin verksamhet.

Också de övriga, som träffat samman på Örenäs, representerade en rik fond av insikter på området, något som skyntade fram inte bara i diskussioner och grupparbete under kurstimmarna utan också vid de mera privata pratstunderna utanför kursschemat.

Den kamratliga tonen i gruvan mellan chefer och kolhuggare, de förstklassiga skyddsanordningarna och standarden i svenska arbetarhem var några av de saker, som den belgiske gruvingenjören Henri Grégoire främst hade fäst sig vid under sitt 10-dagars besök i Sverige i augusti såsom Höganäsbolagets gäst.

M. Grégoire, vars svenska besök förmedlats genom FN:s Genèvekontor och Svenska Institutet, är anställd vid de belgiska statsägda gruvorna i Hasselt, vilka sysselsätter omkring 7 000 arbetare. Hans arbete anknyter åt det sociala och säkerhetsbetonade hållet.

Bolagets skyddsinspektör, kapten Allan Jungbeck, företog i december förra året en liknande resa i Belgien, och den belgiske ingenjören var »utbytesman» i denna studieverksamhet.

Genom sitt ombud i Franska Marocko, Cérame-Afrique, deltog Höganäsbolaget i årets Casablancamässa, rapporterar Försäljningsavd. för keramiska produkter, Höganäs. På utställningen visades eldfast och syrafast material, golv- och väggplattor samt täljstenskaminer.

Försäljningsavdelningen för specialprodukter, Höganäs, meddelar, att Helsingborgs Fryshus för sitt nya fryshus i Enskede efter de goda erfarenheterna i Hälsingborg till allra största delen valt glasull som isolermaterial. Inte mindre än 80 % av tak och väggar har isolerats på detta sätt. De isolerade utrymmena har en sammanlagd golvyta av 2 650 m² och en volym av 17 000 m³.

Tegel till ett antal av 105 000 behövs för en 70 meter hög skorsten vid Höganäsbolagets Ångkraftverk i Höganäs. Skorstenen blir den högsta på denna plats, och den byggs för att eliminera de obehag, som nedslutningen från Ångkraftverket medför för de kringboende. Två elektrofilter med större kapacitet än redan befintliga uppmonteras av samma anledning. Avgaserna från dessa filter kommer att ledas upp i skorstenen, och genom att de föres upp på en så stor höjd, blir det inga besvärande stoftnedslag på bebyggelsen i närheten. Till den nya skorstenen, som uppföres omedelbart norr om Ångkraftverket på västra fabriksområdet, skall också ledas de svavelångor, som kommer från ALUMO-verket och som ibland föranlett olägenheter.

I Yrkesrådets femdagarskurs för lärlingsinstruktörer i juni månad deltog instruktör Ake Andersson från Verkstadsskolan i Höganäs. Den teoretiska undervisningen meddelades vid Karlskoga läroverk, och handlagsövningar praktiserades vid Bofors Industriskola.

Höganäsbolagets flygfält i Höganäs var en augustisöndag skådeplatsen för finalen i KSAK:s riksmotorflygtävling. Bara mellansvenska flygklubbar kvarstod till finalen, men KSAK hade valt ett skånskt flygfält för att få tävlingarna avgjorda i en terräng, som så mycket som möjligt påminner om Danmark. I vårt grannland skall nämligen nästa stortävling gå av stapeln. Tävlingsledaren major Nils Lundgren lovordade flygfältet i entusiastiska ordalag. Han hade varit mycket nyfiken på det, men aldrig hade han kunnat ana, att det var välansat som en golfbana, sa' han. Flygfältets allt i allo, Hjalmar Krona, har all anledning sträcka på sig.

Sista momentet i Riksmotorflygtävlingens final på Höganäsbolagets flygfält i Höganäs var landningsprov. Det gällde att landa på kortast möjliga avstånd från det vita strecket.

Tävlingen gynnades inte av det allra bästa väder men genomfördes väl, fränsett att en Auster kvaddade i sista landningen med smärre skador på landningsställ och propeller. Linköpings Flygklubb triumferade i lagtävlingen genom Bo Tuveesson och Lars Grönlund, vilka också belade de två första platserna i individuell tävlan. Arboga och Stockholm kom närmast i prisprotokollet. Ordföranden i riksmotorflygkommittén, flygveteranen direktör Gösta Fraenckel, Göteborg för rättade prisutdelningen. I prissamlingen ingick hederspriser från direktör P Eg. Gummeson och Höganäsbolaget.

De båda kassorna i Höganäs, huvudkassan och expeditionskassan, har slagits samman. I samband därmed har kassaarbetet rationaliserats och ett National kassaregister AHK 2279 (6) införts, varvid bl.a. vunnits, att kassakontrollantens befattning upphört. Bokföringen sker direkt efter den kassarapport, som erhålles vid tömningen av kassaapparaten eller i vissa fall efter kassaverifikationerna. Ekonomichefen får dagligen en rapport över omslutningen på resp. räkneverk samt ingående och utgående saldon. I kassaboken behöver nu endast noteras en rad per dag.

Höganäsbolaget är en av de första industrier i landet, som löst kassaarbetet på detta sätt.

Vid Skånska Brandkårsförbundets årsmöte i Hälsingborg i maj medaljerades ett antal veteraner som erkänsla för mångårigt värdefullt arbete till brandförsvarets fromma. Bland dessa var verkmästare Gottfrid Mattsson vid Centralverkstaden i Höganäs och verkmästare Sture Svensson i Nyvång. Mattsson, som erhöi Riksförbundets medalj i guld, har tillhört brandkåren i Bjuv 1906—1924, och han var sedan chef för Bjuvs brandkår t.o.m. 1950.

Kassör Ragnar Jertz gör en notering på det nya National kassaregistret i Höganäs

Svensson belönades med silvermedalj för 20 år som chef för industribrandkåren i Nyvång.

Två medaljerade veteraner inom brandskyddet, verkmästarna Gottfrid Mattsson, Höganäs, och Sture Svensson, Nyvång, lyckönskar varandra.

Danska radiomän opererade i Höganäs i början av augusti. Besöket gällde förberedandet av det program, kallat »Lige paa den anden side Sundet», som utsändes den 1 sept. Det handlade om sådana saker, som vi har på denna sidan Sundet men som för danskarna är mera ovanliga, såsom kol, järnsvamp, elektrisk kraft, skogar och hälsobrunnar.

»Lige paa den anden side Sundet» hade man kallat ett program i den danska radion. Här intervjuar radioreportern Svend Carstensen intendent Bertil Wallgren om vissa av Höganäsbolagets tillverkningar.

Intendent Bertil Wallgren intervjuades om företagets utveckling, och han berättade om de skånska kolen, om framställning av elektrisk energi och ångkraft samt järnsvamp. Redaktör Rolf Kittel redogjorde för samarbetsverksamheten, och fabriksarbetare Evald Johansson, Bjuv, uttalade sig slutligen om hur arbetarna ser på Bolagets sociala åtgärder.

Två år har redan förflutit, sedan de första kontraktsanställda tyska gruvarbetarna kom till Bolaget. Totalt överfördes 166 tyskar, av vilka 100-talet återvänt till sitt land. En av dem som acklimatiserat sig väl och tänker stanna kvar i Sverige, är Karl-Otto Schewe i Nyvång. Härtill har nog bidragit, att han på ett tidigt stadium fick över sin familj, gladlynta fru Elfride och rara flickebarnet Brigitte.

Tyska familjen Karl-Otto Schewe har anpassat sig väl i gruvsamhället Nyvång. Rara fru Elfride och lilla solstrålen Brigitte medverkar till trivselen.

Det nya C-kolsaggregatet i Nyvång har nu tagits i bruk. Generator- och stybbkol av alla sorter kan därigenom framställas i sorteringsverket och tappas direkt, antingen till bil och järnvägsvagn eller via bandtransportören till Ångkraftverket eller lagerplatsen. Genom detta

aggregat kan arbetet utföras av en man mot tidigare tre, och dessutom har bättre möjligheter skapats för utlastning av generatorkol till förbrukarna.

Anläggandet av det nya central-schaktet i Skromberga gruva har krävt betydande förstärkningsarbeten i de befintliga gamla orterna, där väggar och tak under årens lopp delvis vittrat sönder. Speciellt finnes ett skikt nära det fasta sandstenstaket, som kallas för raslera. För att förhindra fortsatt vittring har man besprutat detta skikt med betong, sedan man först bultat fast ett armeringsnät.

Förman Harry Lindberg kontrollerar armeringsnätet före besprutningen med betong. Detta ingår som ett led i förstärkningsarbetena i de gamla gruvorterna, som skall utnyttjas för vagns-omloppet under jord vid det nya centralschaktet i Skromberga gruva.

I Skromberga har expeditionen flyttat ut till lagret, där nya kontorslokaler byggts i anslutning till lastkajen. Härigenom har kunderna, som hämtar varorna, expedition och lastningsförman lätt tillgängliga. En bättre kontakt mellan expeditionen och lastningsbefälet erhålles också, varigenom arbetet underlättas för båda parter.

Vid Skrombergaverken har införts fullständig vakttjänst, portvakt på dagen och patrullerande vakt under natten och på söndagarna. Vakten skall bl.a. svara för uppsikten i vad det gäller brandfara. En prydlig vaktkur har uppförts, och från denna utsändes numera grammo-fonmusiken under måltidsrasterna.

Hem och samhälle

Bland ESTER i VÄSTER

Höstmörkret hängde tungt över den lilla hamnen. Ned mot den grå fiskebåten, som låg och tryckte mot kajen, sökte sig en samling skugglika figurer. Båten fylldes under tystnad. Snart fanns inget ledigt utrymme ombord. När 85 personer embarkerat, lättade man ankar. Motorn startades, och fiskebåten svängde runt hamnpiren ut mot den upprörda Östersjön. Mot land vändes då mången tårskymd blick. De hade lämnat Estland, deras eget land, där de verkat ett långt liv och dit de måhända inte skulle återkomma.

Det är *Siim Siinor* som berättar. Han är en av de 80 000 ester, som 1944 lämnade sitt hemland. Han är idag en av de 22 000 ester, som stannat i Sverige, en av det 30-tal, som idag arbetar vid Höganäsbolaget.

Tre dagar tog färden över Östersjön, innan man landade på Gotland. Man var då 80 stycken ombord. Sju år har han arbetat som sättnare i Bjuv. Det är ett lugnt och fridfullt liv, hävdar han. Man förstår honom.

Klockan 9 lämnade direktör *Johan Oja* det företag, Ilmarine AB i Tallinn, vars verkställande direktör han varit i 20 år. Klockan 12 lades fabriken under beslag. Han flydde med den sista båt, som kunde lämna Estland. Den torpederades utanför Memel. Av de 400 ombordvarande räddades 42. Bland dem var Johan Oja och hans hustru. Han tillhörde den äldre generationen ester, som delvis levde kvar i den period, då Estland tillhört ett tsaristiskt Ryssland. För Johan Oja, som till pensionsåldern arbetade på Försäljningsavdelningens ritkontor i Höganäs, var Leningrad inget annat än S:t Petersburg.

På försommaren lämnade en markant profil Höganäs. Det var *Jaan Kopwillem*, f.d. professor i kemisk teknologi vid universitet i Tartu och Tekniska Högskolan i Tallinn. Som 58-åring kom han till Sverige, där Höganäsbolaget hade förmånen utnyttja hans grundliga kunskaper.

Detta att komma till ett nytt land och en helt ny miljö, att vara främling där och att vid mogna år bryta sig en ny bana, skapa ett helt nytt liv är en stor och svår uppgift. Men människan har stor anpassningsförmåga. Lättast har det gått för ungdomar och för familjer med barn. I hemmen talas det mest estniska, men barnen för in svenska språket innanför hemmets väggar. Nya kontakter skapas genom ökad språkgemenskap.

Vid gasgeneratorerna i Höganäs arbetar *Helmut Aamisepp* och på Centrallaboratoriet hans hustru *Vanda*. Hemma i Haapsalu var han sekreterare i poliskommissariatet och hon folkskollärarinna.

De är bägge i 50-årsåldern. De har helt nya yrken nu. Det har varit besvärligt att pressa sig in i den nya arbetsmiljön, men de vet, hur betydelsefullt det är att inte sätta en skärm kring sig och sitt. Man måste leva utåtriktat och med nya mål för ögonen.

22 000 ester finns nu i Sverige. Bland alla de utlänningar, som efter kriget sökt sig hit, skattas den estniska kolonin högt. Det är genomgående människor, som vill arbeta och som kan arbeta. Högt betyg får överallt de ester, som i Sverige sökt sig en fristad, det må sedan vara laboratoriebiträdet *Asta Paim*, konstruktören *Mihkel Mathiesen* eller tjärkokaren *Nikolai Küttim*.

De är i Sverige nu. Men hos de flesta av dem finns dock det stilla, aldrig helt förtynande hoppet, att de en gång — kanske någon fjärran gång — skall få se den kust nalkas, som de lämnade en ödesmättad dag för nio år sedan. *Roger*

Professor *Jaan Kopwillem* (överst), som i sommar slutade sitt arbete som assistent på Centrallaboratoriet, citerade en brittisk lord, som lär ha sagt, att om han en gång skulle dömas till döden, så vore det för mord på en fotograf. Men fotografen fångade inte bara honom utan också landsmännen *Siim Siinor*, som arbetar vid Bjuvsverken, och fru *Vanda Aamisepp* på Centrallaboratoriet i Höganäs.

Framgång för bolagsskyttarna i årets korporationstävling

Den sjunde korpskyttetävlingen i Kullens Skyttesällsorks regi gick söndagen den 9 augusti i strålande solsken. Höganäsbolagets skyttar var talrikt representerade och uppnådde goda resultat.

En glädjande come-back efter två års frånvaro från skyttet gjorde Mona Jannesson på Arbetsbyrån. Hon triumferade sålunda i damklassen och erhöill Höganäsbolagets Tjänstemannaförenings hederspris och en stor bukett nejlikor från Strandbadens Trädgårdsodlingar. Efter henne i prislisan kom Gunvor Bengtsson, Kassakontoret, och Asta Persson, Centralverkstadens kontor.

Bäste bolagsskytt blev ingenjör Kurt Edforss, Centrallaboratoriet, med 92 poäng. Han erövrade därmed Höganäsbolagets Skytteförenings hederspris. Hans poängsumma räckte till andra plats i klass 4-5, och denna placering gav honom dessutom Tjänstemannaförenings andra hederspris.

Det fightas våldeligen på handbollsfronten i Höganäs. Här har Kurt Eneroth, Centralverkstaden, kommit loss från sin uppvaktning, Olof Sahlberg och Sven Hedén, tjänstemännens lag, vilket dock vann matchen med 10-5.

Sport

Höganäsbolagets vandringspris hemfördes för året av Transportkontorets lag med 244 poäng (Jonny Nilsson 87, Sven Hansson 83 och Karl J Olsson 74 poäng). Närmast följde Mjöhults Brandkår och Billesholms Glasulls AB på samma eller 226 poäng.

I veteranklassen belades de främsta platserna av Charles Ågren och Wallentin Herrder från Gunnarstorpsverken. Bland dem som höll sig väl framme i prislisan, var också Bo Persson, Göte Nilsson, Alvar Karlsson och Göte Persson från Centralverkstaden och Carl E Henriksson från Billesholm.

Ake

Bolaget väl representerat i gruvstadens korpiddrott

Sedan Höganäs i våras fick lokalt korpiddrottsförbund, har det blivit organiserad form och bättre fart på korpiddrotten. Största intresset knyter sig kring fotboll och handboll, sistnämnda gren för såväl herrar som damer. Det kämpas våldeligen i tre serier, i vilka flera lag från Höganäsbolaget deltar med framgång.

I fotbollskorpen är Centralverkstaden, Gruvan, Järnpulververket och Tjänstemännen representerade. Lag från Centrallaboratoriet, Centralverk-

staden, Tjänstemännen och Verkstadsskolan ingår i herrarnas handbollsserie, och Tjänstemännen är dessutom representerade i damklassen.

Höganäs vann stadsmatch i handboll mot Landskrona

Ett bejublat arrangemang var den första stadsmatchen i handboll mellan Höganäs och Landskrona på Julivallen, Höganäs. Handboll på utomhusbana har först i år slagit igenom i gruvstadens, som efter höganästriumfen mot landskroniterna säkerligen fick flera handbollsentusiaster. Herrarnas uppgörelse gav således siffrorna 8-6, sedan damerna dessförinnan spelat 1-1.

Bland dem som framför andra medverkade till höganässegern, var ingenjör Bengt-Ake Larsson på Försäljningskontorets ritkontor. Han var som kvicksilver på plan, och de två sista av hans tre mål blev avgörande för den spännande matchen. Stadslaget bestod till största delen av anställda vid Bolaget.

Svenskt mästerskap i rodd med Martin vid styrlinorna

Höganäs Roddförenings lag i inriggad fyra, seniorer, har haft en framgångsrik säsong. Kronan på verket blev ett svenskt mästerskap med Martin Andersson, Centralverkstaden, vid styrlinorna.

Roddarlaget gick tidigt in för målmedveten och intensiv träning. I en tävling i Norge besegrades såväl värdar som representanter för Väst-Sverige. I senare regatta på östkusten triumferade ånyo Höganäs, som därefter fick uppdraget att represen-

tera Sverige vid Nordiska mästerskapstävlingarna i Danmark.

Dessförinnan hemfördes segern i distriktsmästerskapstävlingarna i Landskrona. Deltagandet i NM gav inte väntat resultat. Pojkarna var nog inte så

Det finns nog inte många, som lever med i roddsporten så som Höganäs-coxen Martin Andersson. Är det årets SM-seger, som framkallar leendet ovan?

lite nervösa inför uppgiften, och någon hurtförklaring gjordes ej till fjärdeplaceringen. Konkurrenten var för svår.

I SM-tävlingarna vid Vaxholm gällde det att rehabilitera sig. Höganäsbåten skar också mållinjen som klar segrare, och Martin fick därmed ytterligare en till många tidigare framgångar som cox att glädja sig åt.

Sportglimtar från Västervik

Det är länge sedan Slip figurerade i »Brännpunktens» idrottsspalter. Detta innebär emellertid inte, att man har slutat att sporta i Naxos-metropolen. Största intresset knyter sig kring bowling, men även skytte står högt på skalan, trots att man i sistnämnda gren inte haft samma framgång som tidigare. Det rör sig även på andra idrottsfronter, och ytterligare tävlingsutbyten planeras såväl inom som utanför stadens gränser.

Slip leder tiokampen mot Lux

I den årliga tävlingen mot Elektrolux, som omfattar 10 grenar, har Slip tagit ledningen med 6—2 i poäng efter grenarna schack, handboll, bowling och skytte.

Schackturneringen vann Lux med $4\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{2}$ poäng. Handbollsmatchen blev sedan en spännande uppgörelse. Lux hade ledningen de flesta gångerna upp till 17—17. Så kom Slip med vinstgivande slutspurt och avgick som segrare med 20—17. I den därpå följande bowlingen mellan

Västervikaren Birger Westerlund, bäst av samtliga deltagare i korböjningen med i genomsnitt 769 pinnar på sina matcher, noterar här personliga resultat i bowlinghallen.

12-mannalag vann Slip med 56—40 och tog därmed ledningen i tiokampen.

Även i den fjärde grenen, skytte, triumferade västervikarna med 910—844. Skjutningen gick på 200 m bana, liggande, och med 10-mannalag. Slip-skyttarna uppnådde goda resultat, och sju av dem placerade sig bland de tio bästa. Stig Jonsson noterade 100 poäng av lika många möjliga, och sex av kamraterna hade över 90 poäng.

Återstående grenar i tävlingen är tennis, såväl ute som inne, fotboll, rodd, allmän idrott, bridge och bandy.

Korpmästerskap i bowling

Den under hösten och våren pågående korpserien i bowling avslutades i början på maj med finalmatch mellan gruppsegrarna Slip II och Kommunal. Denna spännande match avgjordes inte förrän i sista slagningen. Kommunals Gunnar Lundin måste då slå ner 8 käglor för att vinna. Han klarade endast 7, och Slip blev således finalsegrare med 17—15. Slips mannar Birger Westerlund, Bengt Pettersson, Ake Nilsson och Sune Wallerius kan alltså ståta med titeln »korpsegrare i bowling 1953». Att Kommunal var korpsegrare förra året gjorde Slipvinsten ännu mera glädjande.

Motgångar i korpsskytte

I den årliga korpsskyttetävlingen, denna gång med 300 deltagare, lyckades Slip inte erövra några topplaceringar, trots att det största laget, 24 skyttar, kom från Slip. Endast sjätteplats i 4-mannalag uppnåddes, men skyttarna kommer säkert igen nästa år. Intresset har inte slappnat efter motgångarna.

Det vandringspris, som 1946 uppsattes av AB Slipmaterial-Naxos' dåvarande disponent Ossian Nilsson mellan AB Motala Verkstad och Naxos, togs för alltid av Motalaskyttarna efter seger med 503 mot 471 poäng i årets telefonmatch.

I korthet kan nämnas, att Slip även är engagerad i korpfboll. I skrivande stund har avverkats två matcher med resultat 2—2 mot Varvet och 3—2 mot Ö. A. F.

K. K.

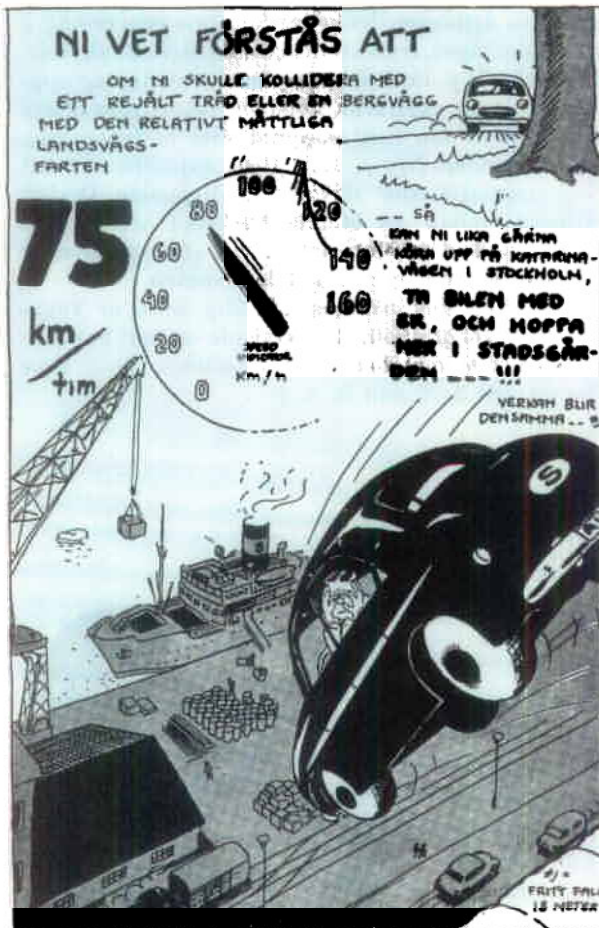

NORDVÄSTSKÅNINGAR I BUSS TILL »VÄRMELAND DU SKÖNA»

Ett 40-tal semesterfirare från Bjuv, Nyvång och Gunnarstorp hade valt Värmeland du sköna som mål för en fem dagars bussresa. Det var grått och mullet vid starten, under färden uppåt strilade regnet, men redan långt före Karlstad sken solen bestående. Semesterresan blev en upplevelse för oss skåningar.

Men för att ta händelserna i ordning så gjordes ett första uppehåll i Varberg. Där fick vi tillfälle att vid Monarks anläggningar se framställning av cyklar och mopeder på löpande band. Företaget bjöd på kaffe med dopp. Denna gästfrihet kvitterade vår färdledare Ingeborg Nilsson med att överrätta en äkta skånsk spettekaka till ciceronerna.

Längs västkusten gick färden vidare till Göteborg, där regnet strilade ner på »Källar» och »Ador». Efter en kortare rast fortsatte vi därför till Trollhättan, som var dagens slutmål med inkvartering i vandrarhem. Trollhättan med de väldiga vattenfallen och de mäktiga klippformationen låg badande i solsken vid vår avfärd nästa morgon. Vi hade turen att få se en tysk timmerlastad båt passera slussarna. Något oväntat fick vi tjänstgöra som livräddare. En dansk turist, som gick för nära kanalkanten, fick svindel och »dråsa' i».

I det glest bebyggda Dalsland kom vi i Köpmannebro i snack med en gammal dalslänning. När han hörde, att vi var skåningar, uttryckte han sin tacksamhet över att Skåne tillhörde Sverige. »De hade allt blett skralt utan, både me de ena och de andra», sa' den gamle mannen.

Så kom vi så småningom till vändpunkten för vår resa — Sunne, en gång samlingsplatsen för Fryksdalens folk. De för sin skönhet mångbesjunga Frykensjöarna var en underbar syn för oss. Naturligtvis tittade vi på Selma Lagerlöfs Mårbacka. Diktardrottningen gjorde ju under namnet »Löven» de tre Frykensjöarna kända långt utanför vårt lands gränser genom »Gösta Berlings saga». I Rottneros såg vi från utsiktstornet vyer, som inte kan beskrivas med ord. Och det var som att vandra i sagans värld, då vi på Rottneros gård (Ekeby i romanen) strövade omkring i parkanläggningarna med alla deras springvatten och konstverk.

Längs kusten av Vänern, i vilken vi vid den idylliska platsen Krevavik passade på att ta ett dopp, kom vi via medeltidsstaden Ulricehamn, med det vittberömda vintersanatoriet 335 m över havet, till textilstaden Borås. Där gjordes besök i Väveribolagets fabriker.

Och så bar det vidare söderut. I Morups mölla söder om Varberg hade vi en sista kafferast. Här avtackades vår färdledare för en väl planerad semesterresa och chauffören Rudolf Jönsson för utmärkt körning. Vid niotiden på kvällen siktades så berghögarna i skånska gruvdistriktet. I Gunnarstorp upplöstes sällskapet efter en i allo lyckligt avverkad semesterfärd med många oföglömmeliga intryck från allt det vackra vi hade fått se.

H. H.

Problemspalten

andra motsols runt sjön. Bristen på funktionärer gjorde, att man lät båda grupperna starta samtidigt från samma plats, vilken också fick tjänstgöra som mål.

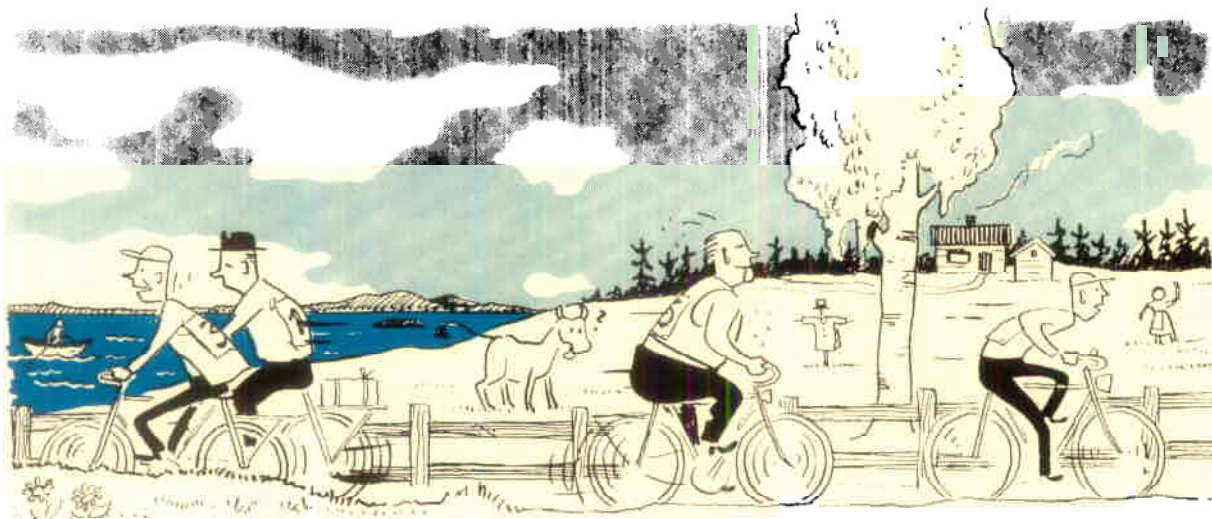
Starten gick, och de båda deltagargrupperna kom iväg på exakt samma tid. Allt tycktes fungera oklanderligt, men när de tävlande kommit i mål och det gällde att kora segraren, uppstod ett problem. Det visade sig nämligen, att två cyklister, med startnumren 7 och 26, hade bästa tid, ganska vackra 1.21.30.

Meningen var till en början att låta de båda cyklisterna dela förstaplaceringen, men efter en stunds överläggning ändrade tävlingsledningen uppfattning och utnämnde den ene till segrare. Vilken av de båda cyklisterna vann tävlingen, och hur motiverade tävlingsledningen sitt beslut?

Ja, så ser alltså problemet ut den här gången. Fundera ett tag, och när Ni tror Er ha kommit på lösningen, så sänd in den i ett kuvert, märkt »De 40 cyklisterna», till Red. för »Brännpunkten», så att vi har den senast den 1 nov. 1953. Tre priser på 15, 10 och 5 kr. utdelas som vanligt, och tävlingsresultatet kommer i julnumret.

DE 40 CYKLISTERNA

Sjöberga är ett litet samhälle med livligt intresse för cykelsport. I somras arrangerade ortens cykelamatörer en landsvägstävling runt Bergasjön, en sträcka på 5 mil. Inte mindre än 40 deltagare ställde upp. Med hänsyn till den övriga landsvägstrafiken — framför allt bilar och motorecyklar — beslöt tävlingsledningen att dela upp deltagarna i två lika stora grupper, den ena med startnumren 1, 3, 5 osv., den andra med startnumren 2, 4, 6 osv., och låta den ena gruppen köra medsols, den

Lösning på »Ett midsommarkorsord»

Vågrätt: 1. Semestern, 6. Bov, 8. Marocko, 10. Aktiv, 11. Kungs, 12. Herrar, 14. Simpa, 16. Onsala, 18. Dags, 20. Snöa, 21. Apotek, 23. Röras, 24. Roande, 27. Peter, 29. Matla, 30. Atropin, 32. Nät, 33. Demoniska.

Lodrätt: 1. Sam, 2. Myror, 3. Sucka, 4. Egon, 5. Nyassa, 6. Båtsman, 7. Vävlagare, 9. Kurort, 12. Hedersman, 13. Raspa, 15. Ilska, 17. Sekret,

19. Garutät, 22. Ospard, 25. Orren, 26. Nypas, 28. Farn, 31. Nja.

Pristagare blev:

Kontorist Stig Jonsson, Lysingsvägen 4, Väster-
vik, kr. 15: - ,

Kontorist Nils-Hugo Björkman, Siversgatan 3, Väs-
tervik, kr. 10: - ,

Gruvarbetare Oscar Persson, Brevlåda 224, Ny-
vång, kr. 5: - .